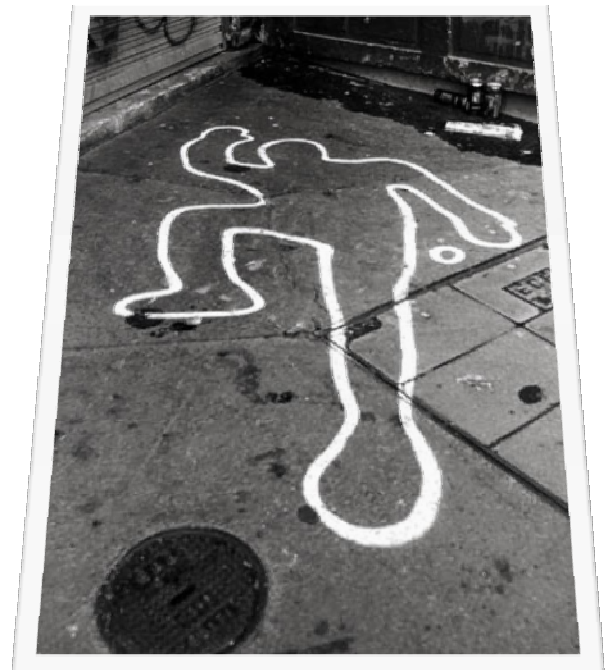

DNA: een spoor om te (ver)volgen?

Een onderzoek naar het opstellen van criteria voor een gelijkwaardige vervolging van verdachten die bekend zijn geworden door DNA-onderzoek.

Openbaar Ministerie
Arrondissementsparket Breda

S.C.E.M. Lauwen

DNA: een spoor om te (ver)volgen?

Een onderzoek naar het opstellen van criteria voor een gelijkwaardige vervolging van verdachten die bekend zijn geworden door DNA-onderzoek.

Afstudeerscriptie

Auteur:	S.C.E.M. Lauwen
Studentnummer:	009962631
Klas:	U-R4YD
Opleiding:	HBO-Rechten aan de Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Afstudeeradres:	Openbaar Ministerie Arrondissementsparket Breda Fellenoordstraat 62 4811 TJ Breda
Afstudeerperiode:	10 november 2008 – 2 juni 2009
Afstudeermentor:	mr. P.W.P. Emmen
1e Afstudeerdocent:	mr. B.F.M. Kratsborn
2e Afstudeerdocente:	mr. dr. G.A.F.M. van Schaaijk
Datum:	2 juni 2009

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie, geschreven ter afsluiting van mijn vierjarige deeltijdopleiding HBO-Rechten aan de Juridische Hogeschool Avans-Fontys. Het afstudeeronderzoek heb ik verricht in opdracht van het Openbaar Ministerie.

Het vierde en laatste jaar, wat voornamelijk in het teken stond van afstuderen, is omgevlogen. Ik heb er tegenop gezien, maar nu het is afgerond, kan ik zeggen dat ik er veel plezier aan heb beleefd. Contacten leggen met collega's die aan de andere kant van het land werken, het reizen en de interviews afnemen; ik heb een heleboel nieuwe indrukken opgedaan. Daarnaast bevestigt dit onderzoek dat strafrecht het rechtsgebied is waar mijn grootste interesse naar uit gaat.

Heel graag wil ik iedereen die mij heeft geholpen bedanken, waarbij ik de nadruk wil leggen op de volgende personen.

Als eerste wil ik mijn speciale dank uiten aan de heer Paul Emmen, forensisch officier van justitie te Breda. Hij is gedurende mijn afstudeerperiode mijn afstudeermentor geweest. Hij heeft me geholpen bij de opzet van het onderzoek en heeft me geïntroduceerd bij verschillende contactpersonen. Daarnaast nam hij, ondanks zijn drukke agenda, altijd de tijd en moeite om vragen te beantwoorden en mijn onderzoek van commentaar te voorzien.

Voor het onderzoek heb ik verschillende interviews afgenomen bij collega's van andere Arrondissementsparketten, het NFI, de politie en het Parket- Generaal. Ook die collega's wisten, ondanks hun drukke agenda's, tijd vrij te maken om mee te werken aan de interviews. Het is mij opgevallen dat alle geïnterviewden erg enthousiast waren en graag wilden helpen. Dit heeft mij erg goed gedaan!

Daarnaast wil ik graag mijn directe collega's en leidinggevendenden van het Arrondissementsparket Breda bedanken voor de medewerking, betrokkenheid en het deels faciliteren van mijn onderzoek. Deze medewerking heeft ervoor gezorgd dat ik snel, effectief en uit betrouwbare bronnen informatie kon raadplegen.

De heer Kratsborn wil ik graag bedanken voor de goede begeleiding vanuit de Juridische Hogeschool. Hij heeft mij gedurende de afstudeerperiode begeleid en belangrijke feedback gegeven op de door mij ingestuurde stukken. Ook wil ik mevrouw Van Schaaijk bedanken als tweede afstudeerdocente.

Tot slot wil ik graag mijn ouders, zus en vriend bedanken voor het geven van op- en aanmerkingen op mijn scriptie. Omdat zij niet werkzaam zijn in het strafrechtgebied, is het fijn om van hen als buitenstaanders te horen wat er nog verbeterd zou kunnen worden.

Ik wens u veel plezier bij het lezen van mijn afstudeerscriptie!

Saskia Lauwen

Hoeven, juni 2009

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	9
1 Inleiding	11
1.1 Aanleiding	11
1.2 Het probleem	12
1.3 De onderzoeksomgeving.....	12
1.4 De onderzoeksvraag	12
1.5 Doelstelling	13
1.6 Methodiek	13
1.7 De leeswijzer	14
2 DNA- onderzoek	15
2.1 DNA- databank	15
2.2 Nederlands Forensisch Instituut	16
2.3 Ontwikkeling op het gebied van DNA- onderzoek en wetgeving	18
3 DNA- wetgeving	21
3.1 Nederlandse wetgeving	21
3.1.1 Wetboek van Strafvordering	21
3.1.2 Aanwijzing prioritering DNA- onderzoeken	22
3.1.3 Instructie DNA- onderzoek	22
3.1.4 Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden	23
3.1.5 Jurisprudentie	25
3.2 Verdrag van Prüm	25
3.3 Buitenland	27
4 Oude onopgeloste strafzaken	29
4.1 Profielclusters.....	29
4.2 Definitie oude strafzaken	31
5 Beoordeling van strafzaken	32
5.1 Betrokkenen	32
5.2 Wijze van beoordelen	33
5.3 Wettelijke obstakels	34
5.3.1 Verjaring van feiten	34
5.3.2 Vrijspraak, ontslag van alle rechtsvervolging en veroordeling.....	35
5.3.3 Kennisgeving niet verdere vervolging en sepot.....	35
5.4 Opportuniteitsbeginsel	36
5.5 Landelijk OM- beleid	37
5.5.1 Aanwijzing Kader voor Strafvordering	38
5.5.2 Aanwijzing voor de opsporing	38
5.6 Artikel 63 Wetboek van Strafrecht	39

5.7	Inhoudelijke beoordeling	39
5.7.1	Ernst van het feit	40
5.7.2	Ouderdom van het feit	40
5.7.3	Maatschappelijke relevantie	40
5.7.4	Belangen slachtoffer	42
5.7.5	Persoon van verdachte	42
5.8	Sepot	42
5.9	Verschillen en overeenkomsten tussen diverse Arrondissementsparketten	43
6	Conclusie	44
6.1	DNA- afname in buitenland	44
6.2	Beoordelen oude strafzaken	44
6.3	Beoordelaars	45
7	Aanbevelingen	46
7.1	Criteria	46
7.1.1	Verantwoording criteria	46
7.1.2	Vaststelling van criteria	47
7.1.3	Haalbaarheid criteria	47
7.2	Buitenland	48
7.2.1	Richtlijnen buitenland	49
7.2.2	Inzicht in buitenlandse wetgeving	49
	Literatuurlijst	50
	Bijlagen	53
	Bijlage 1 Profielcluster A	54
	Bijlage 2 Profielcluster B	57
	Bijlage 3 Resultaat HVC- batch	59

Samenvatting

De laatste jaren hebben veranderingen op het gebied van DNA- onderzoek bij zowel verdachten als veroordeelden plaatsgevonden. Opsporingsmogelijkheden zijn aanzienlijk verbeterd, het aantal matches is gestegen en een aantal Europese landen werken samen in de bestrijding van criminaliteit. Deze en andere veranderingen hebben het justitiële apparaat extra werkzaamheden bezorgd. Daarbij ontbreekt het forensisch officieren van justitie aan landelijke afspraken die betrekking hebben op het oppakken van oude onopgeloste zaken waarbij een verdachte door DNA- onderzoek bekend is geworden. Bij het toepassen van het opportuniteitsbeginsel heeft elke officier van justitie een bepaalde vrijheid. In de praktijk betekent dit dat elk Arrondissementsparket anders omgaat met deze vrijheid en dat het per arrondissement verschilt welke zaken worden opgepakt. Er is dan ook geen sprake van een 'gelijkwaardige vervolging'. Om te komen tot een landelijke geüniformeerde werkwijze staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

'Op basis van welke criteria zou de forensisch officier van justitie moeten beslissen voor welke strafbare feiten, die door DNA- onderzoek bekend zijn geworden, een verdachte al dan niet nog vervolgd gaat worden?'

In dit onderzoek is veel informatie verzameld. De nadruk lag hierbij op literatuuronderzoek en interviews met diverse kennisexperts, waarmee belangrijke informatie over huidige werkwijzen en regelgeving is ingewonnen.

Uit interviews blijkt dat er diverse werkwijzen zijn ontwikkeld voor het beoordelen van oude onopgeloste strafzaken. De verschillen uiten zich voornamelijk in het tijdsbestek waarin oude zaken nog worden opgepakt. Daarnaast speelt bij enkele Arrondissementsparketten de maatschappelijke relevantie een rol en wordt het capaciteitsprobleem van de politie vaak meegenomen in de afweging om al dan niet te vervolgen. Verder is gebleken dat forensisch officieren van justitie en forensisch parketsecretarissen te weinig tijd hebben, tussen hun gewone werkzaamheden door, om oude strafzaken te beoordelen. Tot slot wordt nog geen optimaal gebruik gemaakt van het Verdrag van Prüm, welke gericht is op de internationale uitwisseling van DNA- gegevens. De reden hiervoor ligt in de tijd en moeite die rechtshulpverzoeken kosten en het feit dat de buitenlandse wetgeving verschillen vertoont met de Nederlandse wetgeving.

Aanbevelingen die uit de conclusies voortvloeien zijn:

- om tot een landelijke geüniformeerde werkwijze te komen, dienen de volgende criteria als advies aangenomen te worden:
 - strafbare feiten waarbij de maximumstraf minder dan vier jaar gevangenis is, worden tot *drie jaar* na het plegen van het delict opgepakt;
 - strafbare feiten waarbij de maximumstraf varieert van vier tot zes jaar gevangenis, worden tot *vijf jaar* na het plegen van het delict opgepakt;
 - strafbare feiten waarbij de maximumstraf varieert van zes tot negen jaar gevangenis, worden tot *zeven jaar* na het plegen van het delict opgepakt;
 - strafbare feiten waarbij de maximumstraf varieert van negen tot twaalf jaar gevangenis, worden tot *negen jaar* na het plegen van het delict opgepakt;
 - strafbare feiten waarbij de maximumstraf 12 jaar gevangenis of meer is, worden *te allen tijde* opgepakt totdat het recht tot vervolging vervalst door verjaring;
- de politieorganisatie dient een prioritering vast te stellen en de beschikbare capaciteit effectiever te benutten of, indien niet mogelijk, uit te breiden;
- de forensisch officier van justitie en de forensisch parketsecretaris dienen voor meer uren te worden ingeroosterd om forensische werkzaamheden te verrichten;
- er dient onderzocht te worden of eenvoudige werkzaamheden naar een lager niveau in de organisatie, zoals de DNA- administratie, gedelegeerd kunnen worden;

- tot slot dient er inzicht te komen in de wetgeving van landen die zijn aangesloten bij het Verdrag van Prüm. Daarbij dient vastgelegd te worden wanneer de verschillen in wetgeving kunnen leiden tot onrechtmatig verkregen DNA- bewijs op grond van de Nederlandse wetgeving.

1 Inleiding

Met de DNA- analyse van een weggegooid sigarettenpeuk denken politie en justitie de dader te hebben achterhaald van de gewelddadige overval op een hoogbejaarde vrouw in Breda. Tijdens de bewuste overval op 9 december 2002 werd de vrouw met een vuurwapen bedreigd, ruw op bed gesmeten en daaraan vastgebonden. De verdachte doorzocht de woning en ging ervandoor met een fotocamera, enkele sieraden en haar portemonnee. Volgens de politie komt het DNA op de peuk overeen met dat van een 26-jarige man uit Amsterdam, die sinds 28 juni 2008 gedetineerd zit wegens een reeks overvallen en voor die delicten celmateriaal heeft moeten afgeven. Het is zeer waarschijnlijk dat het DNA op de peuk de overvaller heeft verraden.

De laatste jaren hebben er diverse veranderingen op het gebied van DNA- onderzoek bij zowel verdachten als veroordeelden plaatsgevonden. Zo zijn opsporingsmogelijkheden aanzienlijk verbeterd, is het aantal matches gestegen en werken een aantal Europese landen samen in de bestrijding van criminaliteit. Deze en andere veranderingen hebben het justitiële apparaat extra werkzaamheden bezorgd, waarbij met name voor forensisch officieren van justitie een landelijke geüniformeerde werkwijze ontbreekt.

Één onderdeel waarvoor nog geen landelijke afspraken zijn gemaakt, is het oppakken van oude onopgeloste zaken waarbij een verdachte door DNA- onderzoek bekend is geworden.

In dit rapport wordt beschreven op welke wijze oude onopgeloste zaken momenteel worden beoordeeld en welke afwegingen de forensisch officier van justitie daarbij maakt. In het laatste hoofdstuk zijn criteria opgesteld die moeten leiden tot een geüniformeerde werkwijze betreffende het vervolgen van verdachten die bekend zijn geworden door DNA- onderzoek.

In dit eerste hoofdstuk wordt de aanleiding van het afstudeeronderzoek geschetst en wordt het probleem wat daaruit voortvloeit besproken. Verder wordt de onderzoeksvraag en de doelstelling geformuleerd. Daarnaast wordt beschreven welke onderzoeksmethoden zijn gebruikt. Tot slot staat in de leeswijzer welke informatie in welke hoofdstukken gevonden kan worden.

1.1 Aanleiding

Op 1 februari 2005 is de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden in werking getreden. Deze wet maakt het mogelijk om bij bepaalde groepen veroordeelden celmateriaal af te nemen en hun celmateriaal in de DNA- databank te bewaren. Daarnaast is op 20 mei 2008 het Verdrag van Prüm¹ van kracht geworden in Nederland. Dit verdrag kent de mogelijkheid van vergelijking van DNA- profielen tussen de aangesloten landen, te weten België, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Spanje, Finland, Hongarije en Slovenië.

Uit DNA- rapportages van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en uit de uitwisseling van Europese DNA- gegevens die voortvloeien uit het Verdrag van Prüm, blijkt steeds vaker dat mensen in het verleden strafbare feiten hebben gepleegd, dit zijn de zogenaamde hits. De forensisch officier van justitie beslist op grond van het opportuniteitsbeginsel of deze strafbare feiten vervolgd worden. Dit betekent dat er wordt bekeken of oude, tot op heden onopgeloste, zaken worden opgepakt op basis van nieuwe informatie op het gebied van DNA.

¹ <<http://www.minbuza.nl/verdragen/>>, geraadpleegd op 09-12-2008

1.2 Het probleem

De forensisch officier van justitie heeft bij het toepassen van het opportuniteitsbeginsel een bepaalde vrijheid. In de praktijk betekent dit dat elk Arrondissementsparket anders omgaat met deze vrijheid en dat het dus per Arrondissementsparket verschilt welke zaken worden opgepakt. Er is dus geen sprake van een 'gelijkwaardige vervolging'.

Doordat er steeds meer hits vallen door DNA- rapportages van het NFI en door het Verdrag van Prüm, is het duidelijk geworden dat voor forensisch officieren van justitie heldere criteria ontbreken om op een gestructureerde en objectieve manier zaken te beoordelen.

1.3 De onderzoeksomgeving

De afstudeeropdracht is afkomstig van forensisch officier van justitie mr. P.W.P. Emmen, werkzaam bij het Arrondissementsparket Breda op de afdeling Maatwerkzaken. Afdeling Maatwerkzaken van het Arrondissementsparket Breda behandelt zaken die vallen onder de noemer 'zware criminaliteit'. Zo worden er bijvoorbeeld TGO's² gedraaid en vindt er onderzoek plaats naar de georganiseerde criminaliteit.

Het arrondissement Breda beslaat de helft van de provincie Noord-Brabant en kent ongeveer één miljoen inwoners. Naast bewoning kenmerkt het gebied zich ook door industrie (industriegebied Moerdijk), recreatie (Brabantse Biesbosch) en verkeer (A16, A27, A58, A59 en de HSL). De landsgrens met België begrenst het arrondissement aan de zuidzijde. In het gebied liggen 26 gemeenten, waaronder de grote gemeenten Breda en Tilburg. Binnen het arrondissement is de politie Midden en West Brabant actief. De politie kent op zijn beurt weer een behoorlijk aantal teams³.

1.4 De onderzoeksvraag

'Op basis van welke criteria zou de forensisch officier van justitie moeten beslissen voor welke strafbare feiten, die door DNA- onderzoek bekend zijn geworden, een verdachte al dan niet nog vervolgd gaat worden?'

In dit rapport wordt deze onderzoeksvraag beantwoord. Bij het beantwoorden van deze vraag is gebruik gemaakt van de volgende hoofd- en subdeelvragen:

- wat zijn de regels en richtlijnen omtrent oude strafzaken?
 - wat zijn 'oude zaken'?
 - tot welk moment kunnen oude zaken vervolgd worden?
 - wie zijn er betrokken bij het oppakken van oude zaken?
 - hoe pakken andere Europese landen oude zaken op? Wat zijn hun richtlijnen?
- wat zegt het landelijk OM- beleid over oude DNA- sporen?
 - in hoeverre gaat het DNA zich verder ontwikkelen in de toekomst? Wat voor invloed heeft dat op oude DNA- sporen?
 - wat zegt het Verdrag van Prüm?
- welke richtlijnen hanteren de diverse Arrondissementsparketten bij het beoordelen van strafbare feiten?
 - op welke wijze gaat de forensisch officier van justitie om met het opportuniteitsbeginsel?
 - hoe en door wie worden oude zaken op dit moment beoordeeld?

² TGO staat voor Team Grootschalige Opsporing. Een TGO wordt gestart als er een ernstig misdrijf heeft plaatsgevonden, zoals moord en doodslag.

³ <http://www.om.nl/organisatie/item_144364/item_147876/>, geraadpleegd op 01-03-2009

- welke richtlijnen voor beoordeling van strafbare feiten hanteren de diverse Arrondissementsparketten?
- wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen de diverse parketten met betrekking tot het oppakken van oude zaken?
- welke invloed heeft de maatschappelijke relevantie van feiten bij de beoordeling?
- in hoeverre is de ouderdom van het feit en de persoon van verdachte van invloed?

1.5 Doelstelling

Het doel is om op 8 mei 2009 criteria opgesteld te hebben, die moeten leiden tot een landelijke en eenduidige werkwijze van forensisch officieren van justitie voor het al dan niet vervolgen van verdachten, ten aanzien van wie DNA- onderzoek heeft uitgewezen dat zij in het verleden strafbare feiten hebben gepleegd.

Op 8 juni 2009 worden de criteria, samen met de aanbevelingen, als advies aangeboden tijdens het landelijk overleg van forensisch officieren van justitie. Het doel is bereikt als het advies in het landelijk overleg wordt aangenomen.

1.6 Methodiek

In het onderzoek is gebruik gemaakt van desk- en fieldresearch, namelijk:

- literatuuronderzoek: jurisprudentie, wetten, verdragen en parlementaire stukken;
- interviews:
 - landelijk OM- beleid: drs. A. Pullen, projectleider implementatie bij het Parket- Generaal. De heer Pullen was voorzitter van diverse werkgroepen waarin onder andere een procesbeschrijving voor DNA- werkzaamheden is opgesteld. Verder vervult hij binnen het Parket- Generaal een expertfunctie op het gebied van DNA- wetgeving en processen;
 - opportuniteitsbeginsel: mr. E.E. van der Bijl, landelijk officier Forensische Research. Mevrouw Van der Bijl vervult een zogenaamde liaison functie tussen het Openbaar Ministerie en het NFI. Daarnaast stuurt zij politieteams aan bij zogenaamde 'Posthumus- zaken'⁴;
 - beoordeling oude zaken: Arrondissementsparketten Amsterdam, Arnhem, Breda, 's-Gravenhage en 's-Hertogenbosch. De forensisch officieren van justitie van deze parketten heb ik geïnterviewd, omdat het parketten zijn van verschillende grootte en met een diversiteit in het aantal te beoordelen strafzaken;
 - Europese landen: R. van den Broek, sporencoördinator bij de unit Forensische Technische Opsporing (FTO) van de politie Midden en West Brabant. De heer Van den Broek is contactpersoon van FTO voor forensisch officier van justitie te Breda, mr. P.W.P. Emmen;
 - handhavings- en wetgevingsbeleid Openbaar Ministerie: mr. N. de la Cousine, beleidsmedewerker en portefeuillehouder DNA bij het Parket- Generaal;
 - capaciteitsproblemen politie: mr. H.J. Donker, rechercheofficier van justitie te Breda. De heer Donker zit in het dagelijks bestuur van rechercheofficieren van justitie en heeft daardoor inzicht in de meest actuele ontwikkelingen;
- schriftelijke vragenlijst: korte beschrijving van het onderzoek en enkele vragen voor alle forensisch parketsecretarissen en forensisch officieren van justitie;

⁴ 'Posthumus- zaken' zijn vernoemd naar de voorzitter van de eerste commissie, Frits Posthumus. In deze eerste commissie is de Schiedammer Parkmoord onderzocht. In de tweede commissie (Commissie Evaluatie afgesloten strafzaken) is o.a. de zaak Lucia de B. onderzocht.

- fieldresearch:
 - politie Midden en West Brabant, afdeling Forensisch Technische Opsporing: ondervinden hoe DNA- sporen worden gevonden en worden veiliggesteld voor verder onderzoek;
 - Arrondissementsparket Breda, forensisch officier van justitie mr. P.W.P. Emmen: meekijken met het beoordelen van enkele oude zaken;
- overig:
 - lezing 'DNA, lust of last' van forensisch officier van justitie mr. P.W.P. Emmen.

1.7 De leeswijzer

In onderstaand overzicht staat per hoofdstuk in hoofdlijnen de inhoud beschreven.

Hoofdstuk	Toelichting	Met name bedoeld voor
Samenvatting	Beknopte beschrijving van het onderzoek en de resultaten.	Snelle lezers
1	Omschrijving van het onderzoek, het doel, het resultaat en de toegepaste methodiek.	Alle lezers
2	DNA- databank, NFI en ontwikkeling op het gebied van DNA- onderzoek en wetgeving.	Geïnteresseerde lezer
3	Nederlandse en internationale DNA- wetgeving	Geïnteresseerde lezer
4	Oude onopgeloste strafzaken en profielclusters.	Geïnteresseerde lezer
5	Wijze van beoordelen van oude strafzaken, met bijbehorende wetgeving en richtlijnen.	Geïnteresseerde lezer
6	Conclusies.	Alle lezers
7	Aanbevelingen met voorgestelde criteria.	Alle lezers

2 DNA- onderzoek

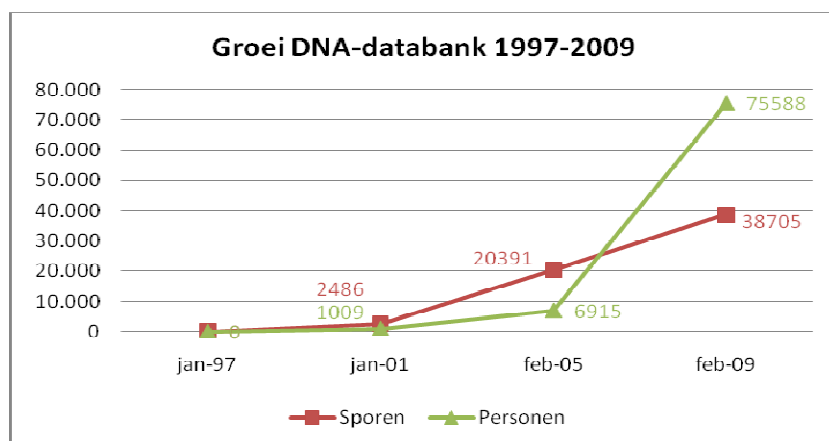
Het DNA- onderzoek ten behoeve van de opsporing en vervolging maakt een stormachtige ontwikkeling door. Twee belangrijke ontwikkelingen in de jaren tachtig van de vorige eeuw hebben aan de basis gestaan van de toepassing van DNA- onderzoek in het strafrecht. In 1984 ontdekte een Britse wetenschapper dat bepaalde delen van het menselijk DNA zo sterk verschillen van persoon tot persoon dat deze zogenaamde 'hypervariabele gebieden' een nagenoeg persoonspecifiek DNA- patroon opleveren. In datzelfde jaar ontwikkelde een Amerikaanse wetenschapper een techniek die het mogelijk maakte kleine stukjes DNA selectief en specifiek miljoenen malen te vermeerderen. Dit is van groot belang voor het forensisch onderzoek omdat de hoeveelheid achtergelaten DNA- materiaal op de plaats delict vaak zeer gering is⁵.

Dit hoofdstuk is bedoeld als achtergrondinformatie en geeft de lezer meer inzicht in de werking van de Nederlandse DNA- databank en de beheerder daarvan, het NFI. Verder komen enkele ontwikkelingen op het gebied van DNA- onderzoek en wetgeving aan bod.

2.1 DNA- databank

Sinds 1997 beschikt Nederland over een forensische DNA- databank. De databank wordt beheerd door het NFI, maar de Minister van Justitie is de eindverantwoordelijke⁶. In deze databank zijn de DNA- profielen opgeslagen van veroordeelden die ooit aan een DNA- onderzoek zijn onderworpen, van sporen van onopgeloste zaken, van verdachten die nog niet zijn berecht, van overleden slachtoffers en van ex- gedetineerden die vrijwillig opgenomen willen worden⁷.

Er zijn twee groeiversnellingen waar te nemen sinds 1997. De eerste groei is te koppelen aan de verruiming van de DNA- wetgeving in 2001. Toen werd het mogelijk om DNA- profielen van verdachten van delicten, waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan, in de DNA- databank op te nemen. De tweede groeiversnelling is te wijten aan de van kracht geworden wet DNA- onderzoek bij veroordeelden in 2005. De DNA- databank is na invoering van deze wet explosief gegroeid (zie figuur 1)⁸.

Figuur 1: groei DNA- databank sinds de invoering in 1997⁹.

⁵ Kamerstukken II 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 3

⁶ <www.dnasporen.nl>, geraadpleegd op 21-02-2009

⁷ Prinsen 2008, p. 123. Dit is bepaald in artikel 14 van het Besluit DNA- onderzoek in strafzaken.

⁸ Jaarverslag NFI 2006, p. 16

⁹ Cijfers zijn afkomstig van <www.dnasporen.nl>, geraadpleegd op 19-03-2009

De DNA- databank bestaat voor wat betreft de opslag van de DNA- profielen uit een geautomatiseerd gedeelte. Het geautomatiseerde gedeelte van de DNA- databank bevat twee profielenregisters, namelijk één met DNA- profielen van sporen en één met DNA- profielen van personen. Het gaat om één geautomatiseerd bestand waarin dus zowel de DNA- gegevens van sporen van onopgeloste zaken zijn opgenomen als de DNA- gegevens van veroordeelden die ooit aan DNA- onderzoek zijn onderworpen. In dit geautomatiseerde bestand zitten alleen profielen. Het celmateriaal van sporen, veroordeelden en van overleden slachtoffers wordt bewaard in grote diepvriezers bij het NFI¹⁰.

Een DNA- profiel wordt in de DNA- databank opgenomen in de vorm van een serie getallen en letters, die de eigenschappen weergeven van de DNA- kenmerken¹¹ die door het NFI zijn bepaald. Om het bij het DNA- profiel behorende dossier en celmateriaal terug te kunnen vinden, wordt ook de bij het DNA- profiel behorende nummer van de identiteitszegel¹² opgenomen. Een volledig DNA- profiel bestaat op dit moment uit 11 DNA- kenmerken. In de DNA- databank worden geen persoonsgegevens opgenomen¹³. Medewerkers van het NFI die toegang hebben tot de DNA- databank weten dan ook niet tot wie de opgeslagen DNA- profielen behoren. Wanneer een nieuw vervaardigd DNA- profiel is vergeleken met de DNA- profielen die al zijn opgenomen in de DNA- databank, en dit een positief resultaat heeft opgeleverd, zal via het nummer van de identiteitszegel kunnen worden achterhaald tot wie het DNA- profiel behoort¹⁴.

DNA- profielen van verdachten blijven alleen in de DNA- databank als zij nadien veroordeeld worden. Bij het vervallen van de verdenking stelt het Openbaar Ministerie het NFI hiervan op de hoogte waarna het NFI het DNA- profiel uit de DNA- databank verwijder¹⁵. DNA- profielen van sporen worden verwijderd nadat het NFI van het Openbaar Ministerie een mededeling heeft ontvangen dat een persoon is veroordeeld voor het delict in het kader waarvan het DNA- onderzoek is uitgevoerd¹⁶.

2.2 Nederlands Forensisch Instituut

Het forensisch DNA- onderzoek vindt in Nederland hoofdzakelijk¹⁷ plaats in het laboratorium van de afdeling Biologie van het NFI. Het NFI ontvangt van politieteam¹⁸ uit heel Nederland onderzoeksaanvragen, die samen met sporendragers en de opdracht van het Openbaar Ministerie worden opgestuurd. Sporendragers zijn voorwerpen, zoals kauwgom, sigarettenpeuken, drinkflesjes en taperesten, die de politie heeft veiliggesteld op een plaats delict en die mogelijk sporen¹⁹ met DNA- materiaal kunnen bevatten. Wanneer er daadwerkelijk DNA- materiaal wordt aangetroffen, maakt het NFI een DNA- profiel. Dit profiel

¹⁰ Prinsen 2008, p. 124

¹¹ Daaronder worden in Nederland verstaan de nummers waaronder de DNA- profielen in de DNA- databank zijn opgeslagen en die corresponderen met de nummers waaronder de persoons- en zaaksgegevens die bij die profielen horen, zijn opgeslagen in het centrale register van het NFI, *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 3, p. 6

¹² De identiteitszegel wordt ingestuurd door het politieteam wat het DNA- materiaal heeft veiliggesteld of heeft afgenomen bij de verdachte of veroordeelde.

¹³ <www.dnasporen.nl>, geraadpleegd op 21-02-2009

¹⁴ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 685, nr. 5, p. 23

¹⁵ Op grond van artikel 16 en 17 van het Besluit DNA- onderzoek in strafzaken.

¹⁶ <www.dnasporen.nl>, geraadpleegd op 21-02-2009

¹⁷ In Nederland bevinden zich nog drie andere laboratoria die forensisch DNA- onderzoek verrichten, deze worden in paragraaf 3.3 verder besproken.

¹⁸ In het arrondissement Breda is dat de Forensische Technische Opsporing, gevestigd te Tilburg, van de politie Midden en West Brabant.

¹⁹ Sporen zijn lichaamsvloeistoffen (bloed, sperma of speeksel) en haren, Broeders & Muller 2008, p. 207

wordt vergeleken met de in de DNA- databank aanwezige profielen van personen en sporen. Wanneer DNA- profielen van twee sporen of van een spoor en een persoon aan elkaar gelijk zijn, is er sprake van een match²⁰.

Wanneer het DNA- onderzoek aan de sporendragers is afgerond en als het DNA- profiel is vergeleken met de in de DNA- databank aanwezige profielen, stelt een deskundige van het NFI een rapport op. De rapportage, die wordt verstuurd naar de forensisch officier van justitie van het betrokken Arrondissementsparket, bevat in grote lijnen de volgende informatie: de methode met behulp waarvan het DNA- profiel is verkregen²¹, een uitspraak over de aanwezigheid van sporen, de aard van de sporen, of de verkregen DNA- profielen matchen en wat de bewijswaarde is van die matchende DNA- profielen. De bewijswaarde wordt uitgedrukt in een 'berekende frequentie'. Wanneer bijvoorbeeld een spoor volledig matcht met een DNA- profiel van een persoon is de berekende frequentie 'kleiner dan één op één miljard'²².

Het NFI maakt gebruik van verschillende soorten hulpmiddelen om sporenmateriaal aan het licht te brengen. Bij het onderzoek naar bloed worden de sporendragers met het blote oog en met behulp van scheerlicht (zie figuur 2) en een operatiemicroscop (zie figuur 3) onderzocht op de aanwezigheid van op bloed gelijkende sporen²³.

Figuur 2: scheerlicht

Figuur 3: operatiemicroscop

Figuur 4: tetrabasetest

Om vast te stellen of een op bloed gelijkend spoor ook daadwerkelijk bloed is, test de sporen(onder)zoeker het spoor met de zogenoemde tetrabasetest (zie figuur 4). Met deze specifieke test voor het aantonen van bloed is bloed te onderscheiden van andere, op bloed gelijkende, substanties²⁴.

In situaties waarbij geen bloedsporen zijn waar te nemen, maar men vermoedt dat deze zijn verwijderd door bijvoorbeeld schoonmaken of verven, is onderzoek met luminol (zie figuur 5) een optie. Met luminol is het mogelijk om bloedsporen die men met het blote oog niet kan zien zichtbaar te maken. Plaatsen delict waar de bloedsporen zijn uitgewist kunnen op deze manier nader worden onderzocht op de aanwezigheid van onzichtbaar aanwezig bloed²⁵.

Bij onderzoek naar de aanwezigheid van speekselsporen maakt men gebruik van de alfaamylasetest, eventueel voorafgegaan door onderzoek met de forensische lichtbron 'crimescope', een sterke bron van gefilterd licht (zie figuur 6). Dit onderzoek biedt de

²⁰ Broeders & Muller 2008, p. 207-211

²¹ Art. 10 lid 2 sub c Besluit DNA-onderzoek in strafzaken

²² Broeders & Muller 2008, p. 209

²³ De Essenties van forensisch DNA-onderzoek - Hoofdstuk 2 Sporen van lichaamsvloeistoffen - versie 4, mei 2008, p. 6, geraadpleegd op 28-02-2009

²⁴ De Essenties van forensisch DNA-onderzoek - Hoofdstuk 2 Sporen van lichaamsvloeistoffen - versie 4, mei 2008, p. 6, geraadpleegd op 28-02-2009

²⁵ De Essenties van forensisch DNA-onderzoek - Hoofdstuk 2 Sporen van lichaamsvloeistoffen - versie 4, mei 2008, p. 6, geraadpleegd op 28-02-2009

mogelijkheid specifiek te zoeken naar plaatsen op een object, zoals een kledingsstuk, waar zich mogelijk speeksel bevindt²⁶.

Figuur 5: luminol

Figuur 6: crimescope

Naast het verrichten van onafhankelijk zaaksgebonden forensisch onderzoek en het uitbrengen van verslag hierover, heeft het NFI nog een aantal taken:

- het ontwikkelen en implementeren van nieuwe onderzoeksmethoden en technieken voor politie, justitie en voor eigen gebruik;
- het zijn van een internationaal kennis- en expertisecentrum voor forensisch onderzoek²⁷.

Verder heeft het NFI, samen met Duitsland en Oostenrijk, de software ontwikkeld die de uitwisseling van DNA- gegevens tussen verschillende Europese landen op grond van het Verdrag van Prüm mogelijk maakt²⁸.

2.3 Ontwikkeling op het gebied van DNA- onderzoek en wetgeving

Jaren geleden was een bloedvlek van een aantal centimeter doorsnede nodig om een DNA-profiel te bepalen, tegenwoordig is een druppeltje genoeg. Er staat ons nog een aantal ontwikkelingen op het gebied van DNA- onderzoek te wachten. De verwachting is dat politie en justitie door onderstaande ontwikkelingen sneller een verdachte kunnen koppelen aan een misdrijf.

Vermeldenswaardig is dat, naast het NFI, elk ander gecertificeerd laboratorium²⁹ in opdracht van een officier van justitie DNA- onderzoek in strafzaken kan verrichten. Het laboratorium is verplicht om daaruit komende DNA- profielen op te laten nemen in de DNA- databank³⁰. Enkele voorbeelden van deze laboratoria zijn:

- IFS te Hulshorst. Het IFS kreeg bekendheid door spraakmakende zaken, zoals de Deventer moordzaak, de Schiedammer parkmoord en de vrijlating van een tot levenslang veroordeelde Nederlander in de Verenigde Staten³¹;
- Verilabs te Leiden. Verilabs is een laboratorium dat inzicht geeft in verwantschapsvragen, DNA- profielen en (erfelijke) ziektebeelden. Dit laboratorium wordt voornamelijk benaderd door particulieren³²;

²⁶ De Essenties van forensisch DNA-onderzoek - Hoofdstuk 2 Sporen van lichaamsvloeistoffen - versie 4, mei 2008, p. 16, geraadpleegd op 28-02-2009

²⁷ Taakbeschikking Nederlands Forensisch Instituut, *Stcrt.* 2001, 234

²⁸ http://www.forensischinstituut.nl/nieuws/koppeling_nederlandse_en_duitse_dna_databank.aspx, geraadpleegd op 28-02-2009

²⁹ Deze laboratoria staan genoemd in art. 7 lid 2 sub a Besluit DNA-onderzoek in strafzaken of zijn aangewezen door de Raad voor Accreditatie.

³⁰ NFI Jaarverslag 2008 p. 11

³¹ Independent Forensic Services, <http://www.forensic-services.nl/>, geraadpleegd op 08-04-2009

³² <http://www.verilabs.nl/>, geraadpleegd op 08-04-2009.

- FLDO te Leiden³³. Dit laboratorium wordt ingeschakeld als een verdachte de officier van justitie verzoekt om een contra-expertise uit te laten voeren³⁴. Daarnaast wordt het FLDO benaderd door het NFI om DNA- onderzoek aan hulzen en patronen te verrichten.

De huidige mogelijkheden van DNA- onderzoek naar uiterlijk waarneembare persoonskenmerken van de onbekende verdachte zijn nog zeer beperkt en volop in ontwikkeling. Op dit moment is alleen DNA- onderzoek naar geslacht en, in beperkte mate, etnische afkomst mogelijk³⁵. Het Forensisch Laboratorium voor DNA Onderzoek in Leiden en de afdeling Forensische Moleculaire Biologie van het Erasmus MC te Rotterdam doen onderzoek naar het ontwikkelen van methoden om op basis van DNA- onderzoek uitspraken te doen over de etnische afkomst van de persoon van het achtergelaten DNA- materiaal³⁶. Daarnaast wordt er onderzoek uitgevoerd naar andere uiterlijk waarneembare persoonskenmerken. Het betreft hier kenmerken, zoals haarkleur, huidskleur, lichaamspostuur en -lengte en leeftijd³⁷. Onlangs is bekend geworden dat onderzoekers van het Erasmus MC een methode hebben ontwikkeld om de oogkleur van personen nauwkeurig te voorspellen op basis van DNA. Met deze methode is het mogelijk om blauwe en bruine oogkleur te voorspellen met meer dan 90% nauwkeurigheid³⁸.

De Minister van Justitie heeft aangegeven te willen bevorderen dat DNA- verwantschapsonderzoek wettelijk mogelijk wordt gemaakt bij de opheldering van strafzaken. Verwantschapsonderzoek wordt op dit moment gebruikt bij bijvoorbeeld vaststelling van ouderschap, gezinshereniging in asielprocedures en de identificatie van slachtoffers van genocide of bij rampen en vermiste personen. Wanneer het normale DNA- onderzoek geen resultaten heeft opgeleverd, zou het verwantschapsonderzoek de identiteit van een verdachte alsnog kunnen vaststellen of een mogelijke verdachte kunnen uitsluiten. Celmateriaal bevat namelijk niet alleen informatie over die persoon, maar ook over diens bloedverwanten. Doordat DNA- profielen van bloedverwanten in een bepaalde mate overeenkomen, kunnen op basis van een vergelijking tussen het DNA- profiel van een bekende persoon en een DNA- profiel van een spoor van een onopgelost misdrijf uitspraken worden gedaan of het spoor afkomstig zou kunnen zijn van een bloedverwant van die persoon. Dit kan weer bruikbare informatie opleveren voor het opsporingsonderzoek³⁹. Op 13 maart 2009 is bekend geworden dat de ministerraad heeft ingestemd met een daartoe strekkend wetsvoorstel. Het wetsvoorstel zal voor advies aan de Raad van State worden verzonden⁴⁰.

De Minister van Justitie heeft verder aangegeven dat er nog een aantal ontwikkelingen te verwachten zijn, die geen consequenties hebben voor de DNA- wetgeving, maar die erg interessant zijn voor de opsporing en bewijsvoering. Er wordt bekeken of er mogelijkheden bestaan om van sporen te bepalen wanneer ze zijn achtergelaten. Wanneer namelijk bepaald kan worden op welk moment een spoor op een bepaalde plaats is terechtgekomen, kan veel beter een inschatting worden gemaakt over de eventuele delictgerelateerdheid van het betreffende spoor. Een andere ontwikkeling is dat het naar verwachting binnen afzienbare tijd mogelijk wordt om met bepaalde technieken ook van heel kleine

³³ <<http://www.humgen.nl/fldo/>>, geraadpleegd op 08-04-2009

³⁴ Art. 151d lid 4 Sv

³⁵ Dit is geregeld in artikelen 151d lid 2 en 195f lid 2 Sv

³⁶ De Essenties van forensisch DNA-onderzoek - Hoofdstuk 9 Uiterlijk waarneembare persoonskenmerken - versie 4, mei 2008, p. 5, geraadpleegd op 21-03-2009

³⁷ Kamerstukken II 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 38

³⁸ <<http://www.erasmusmc.nl/overerasmusmc/newsarticles/oogkleur.dna.voorspellen.en>
<[http://www.volkskrant.nl/wetenschap/article1161355.ece/Dna-spoor kan oogkleur verraden](http://www.volkskrant.nl/wetenschap/article1161355.ece/Dna-spoor_kan_oogkleur_verraden)>,
geraadpleegd op 17-03-2009

³⁹ Kamerstukken II 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 20-26

⁴⁰ <[http://www.regering.nl/Actueel/Persberichten_ministerraad/2009/maart/13/Kabinet versterkt aanpak misdaad met nieuw DNA onderzoek](http://www.regering.nl/Actueel/Persberichten_ministerraad/2009/maart/13/Kabinet_versterkt_aanpak_misdaad_met_nieuw_DNA_onderzoek)>, geraadpleegd op 17-03-2009

hoeveelheden celmateriaal de biologische oorsprong te bepalen, dat wil zeggen of het bloed, speeksel, sperma, huid of ander celmateriaal betreft. Een laatste ontwikkeling is dat er al enige tijd onderzoek wordt gedaan naar methoden om de doodsoorzaak en het tijdstip van overlijden van slachtoffers betrouwbaarder vast te kunnen stellen⁴¹.

⁴¹ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 39

3 DNA- wetgeving

Het gebruik van DNA- onderzoek voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten is sinds 1 september 1994 wettelijk mogelijk en is daarmee te beschouwen als een relatief nieuw instrument. De eerste DNA- wet was beperkt van opzet en voorzag erin om alleen bij de zwaardere misdrijven en, indien dat dringend noodzakelijk was, voor het aan de dag brengen van de waarheid tegen de wil van de verdachte celmateriaal voor DNA- onderzoek af te nemen. Voor die tijd vond op geringe schaal DNA- onderzoek bij verdachten plaats, alleen op vrijwillige basis⁴².

In dit hoofdstuk zal meer informatie worden gegeven over het nationale recht, zoals het Wetboek van Strafvordering waarin het DNA- onderzoek is opgenomen en de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden die sinds 2005 van kracht is. Daarnaast worden twee richtlijnen besproken die door het College van procureurs- generaal zijn opgesteld ten behoeve van DNA- onderzoek bij verdachten. Verder zal worden ingegaan op het Verdrag van Prüm, waarin profielvergelijking tussen diverse Europese landen centraal staat.

3.1 Nederlandse wetgeving

De afgelopen jaren zijn de juridische en technische mogelijkheden om DNA- onderzoek ten behoeve van waarheidsvinding in strafzaken in te zetten aanzienlijk verruimd⁴³.

Op 1 november 2001 trad een belangrijke wijziging⁴⁴ van de regeling van het DNA- onderzoek in het Wetboek van Strafvordering in werking. Deze regeling heeft als gevolg dat er niet langer alleen DNA- onderzoek kan worden gedaan als er een 'dringende noodzakelijkheid' bestaat voor het aan de dag brengen van de waarheid' bij zeer ernstige delicten. Het werd mogelijk om dit ook 'in het belang van het onderzoek' te doen, bij delicten waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan, zoals inbraken⁴⁵. Deze wijziging heeft het onderzoek naar sporen in dergelijke zaken aanmerkelijk doen toenemen en dat maakt vergelijking tussen het van de verdachte opgemaakte DNA- profiel met de DNA- profielen van gevonden sporen mogelijk⁴⁶.

De Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden beoogt te voorzien in een extra mogelijkheid om DNA- profielen van personen, die niet als verdachten in de fase van verdenking konden worden verzameld, alsnog in de fase na veroordeling op te kunnen maken en in de DNA- databank te kunnen voegen⁴⁷.

3.1.1 Wetboek van Strafvordering

Het Wetboek van Strafvordering kent diverse artikelen die betrekking hebben op DNA- onderzoek. DNA- onderzoek is het onderzoek van celmateriaal dat slechts gericht is op het vergelijken van DNA- profielen of het vaststellen van uiterlijk waarneembare persoonskenmerken van een onbekende verdachte⁴⁸.

⁴² *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 3

⁴³ *Kamerstukken II* 2004/05, 28 685, nr. 13, p. 2

⁴⁴ *Stb.* 2001, 335

⁴⁵ <<http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/onderzoek-proces-wet-dna-onderzoek-in-strafzaken-wet-1-november-2001-over-het-jaar-2004.aspx>>, onder bijlage 'Samenvatting', geraadpleegd op 20-03-2009

⁴⁶ *Kamerstukken II* 2004/05, 28 685, nr. 13, p. 2

⁴⁷ *Kamerstukken II* 2004/05, 28 685, nr. 13, p. 2

⁴⁸ Artikel 138a Sv

De artikelen 151a t/m 151d van het Wetboek van Strafvordering geven de officier van justitie de mogelijkheid tot het verrichten van DNA- onderzoek bij de verdachte. Als een verdachte niet vrijwillig aan het DNA- onderzoek meewerkt, kan de officier van justitie bevelen dat van de verdachte van een misdrijf als omschreven in artikel 67 Sv, eerste lid, tegen wie ernstige bezwaren bestaan, celmateriaal zal worden afgenomen ten behoeve van een DNA- onderzoek⁴⁹.

Ook de rechter-commissaris kan ambtshalve, op vordering van de officier van justitie of op verzoek van de verdachte, een deskundige benoemen met de opdracht met het oog op de waarheidsvinding een DNA- onderzoek te verrichten op basis van celmateriaal. Wanneer de verdachte niet vrijwillig meewerkt, kan ook de rechter-commissaris, ambtshalve of op vordering van de officier van justitie, bevelen dat van verdachte celmateriaal zal worden afgenomen ten behoeve van een DNA- onderzoek⁵⁰.

De rechter- commissarissen van de rechtbank Breda worden zelden benaderd voor het regelen van DNA- onderzoek. Dit is het gevolg van de ruime mogelijkheden die de officier van justitie op dit terrein heeft. De rechter- commissaris wordt in de praktijk alleen ingeschakeld op verzoek van de verdachte en als de rechter die een zaak op zitting behandelt, de zaak verwijst naar de rechter- commissaris.

3.1.2 Aanwijzing prioritering DNA- onderzoeken

De aanwijzing prioritering DNA- onderzoeken is opgesteld, omdat het NFI wordt overstelpt door het aantal onderzoeksaanvragen die politie en justitie opsturen. Deze aanwijzing geeft regels voor het stellen van prioriteiten bij het uitvoeren van DNA- onderzoek in strafzaken. Het gaat hierbij om DNA- onderzoek in het kader van actuele strafrechtelijke onderzoeken; de verdachte kan zich in voorlopige hechtenis bevinden, maar het kan ook gaan om sporenonderzoek in een zaak met een (nog) onbekende verdachte. De volgende prioritering wordt gehanteerd:

Strafbedreiging	Verdachte zit feitelijk in voorlopige hechtenis	- Verdachte zit niet in voorlopige hechtenis - Oude zaken die binnen 2 jaar verjaren
≥ 12 jaar: 12 jaar of meer	Prioriteit 1	Prioriteit 2
> 6 jaar en < 12 jaar	Prioriteit 3	Prioriteit 4
≤ 6 jaar: 6 jaar of minder	Prioriteit 5	Prioriteit 6

Uiteraard zijn er uitzonderingen in de aanwijzing opgenomen. Wanneer een officier van justitie wil afwijken van deze uitzonderingen, dient deze contact op te nemen met de landelijk officier Forensische Research⁵¹.

3.1.3 Instructie DNA- onderzoek

Deze instructie geeft regels voor de te volgen (administratieve) procedures in zaken waarbij DNA- onderzoek wordt toegepast bij een bekende verdachte. De belangrijkste

⁴⁹ Artikelen 151a t/m d Sv

⁵⁰ Artikelen 195a t/m f Sv

⁵¹ <<http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/opsporing/@148997/aanwijzing/>>, geraadpleegd op 23-02-2019

werkprocessen en beslismomenten van het Openbaar Ministerie, die voortvloeien uit artikelen 151a t/m 151d van het Wetboek van Strafvordering, zijn hierin beschreven. Daarnaast wordt ingegaan op de rol van de politie en van het NFI⁵².

Een belangrijke verplichting van het Openbaar Ministerie dient onder de aandacht gebracht te worden. Het Besluit DNA- onderzoek in strafzaken heeft bepaald dat het Openbaar Ministerie verplicht is het NFI op de hoogte te stellen van veranderingen in de 'status' van verdachten⁵³. Dit betekent dat het Openbaar Ministerie in elke zaak waarin DNA- onderzoek heeft plaatsgevonden, het NFI iets zal moeten berichten. Ofwel omdat degene wiens DNA- profiel in de databank was opgenomen niet langer als verdachte kan worden aangemerkt en zijn DNA- profiel uit de databank moet worden verwijderd, ofwel omdat de verdachte is veroordeeld. De berichtgeving aan het NFI is van belang omdat een hit met een profiel dat ten onrechte (nog) in de databank zat, onrechtmatig verkregen bewijs zal opleveren.

Het Gerechtshof in Den Bosch heeft zelfs een verdachte vrijgesproken van inbraak omdat zijn DNA- profiel ten tijde van de match onrechtmatig in de DNA- databank was opgeslagen. Verdachte was namelijk eerder verdachte in een andere zaak; een schietpartij met dodelijke afloop. Voor dit feit was zijn DNA- profiel opgeslagen in de DNA- databank. Toen hij, voor deze schietpartij, niet langer als verdachte kon worden aangemerkt, heeft het Openbaar Ministerie het NFI hier niet van op de hoogte gesteld⁵⁴.

3.1.4 Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden

Een belangrijke wet op het gebied van DNA- onderzoek is de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden⁵⁵. Deze wet is op 16 september 2004 ondertekend door de Minister van Justitie en op 1 februari 2005⁵⁶ van kracht geworden.

De Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden kent een gefaseerde invoering. Vanaf 1 februari 2005 moeten mensen die veroordeeld zijn voor een gevangenisstraf waarop voorlopige hechtenis is toegestaan verplicht celmateriaal afstaan. De wet geldt ook voor een aantal misdrijven waarop in de wet een lagere maximale gevangenisstraf staat, zoals eenvoudige mishandeling. De misdrijven die onder deze wet vallen, staan in artikel 67 van het Wetboek van Strafvordering. Tot 1 februari 2005 mocht alleen bij opsporingsonderzoeken celmateriaal worden afgenomen bij verdachten. Deze wet is belangrijk voor de voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van misdaden waarbij lichaamsmateriaal van daders is (of wordt) gevonden. De wet richt zich op personen die veroordeeld zijn tot een vrijheidsbenemende straf of maatregel, een voorwaardelijke gevangenisstraf of een taakstraf, een plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders, een psychiatrisch ziekenhuis of een inrichting voor jeugdigen. Wanneer iemand na 1 februari 2005 is veroordeeld, maar nog niet in een justitiële inrichting zit, krijgt deze een oproeping voor het afstaan van DNA op een door justitie aangewezen politiebureau in de nabijheid van zijn woonplaats. De afname van celmateriaal gebeurt, door gecertificeerde politieambtenaren⁵⁷, bij voorkeur in de vorm van wangslijm, maar als dit niet mogelijk is kunnen ook bloed of haren worden afgenomen. Wanneer een veroordeelde zich niet heeft gemeld op het politiebureau, kan er door de officier van justitie een aanhoudingsbevel worden uitgevaardigd⁵⁸.

⁵² Instructie DNA-onderzoek, te raadplegen via intranet van het Openbaar Ministerie: OMtranet.

⁵³ Art. 16 lid 1 Besluit DNA- onderzoek in strafzaken.

⁵⁴ Hof 's-Hertogenbosch 16 juli 2008, *LJN* BF7373.

⁵⁵ *Stb.* 2004, 465

⁵⁶ *Stb.* 2005, 18

⁵⁷ Zij zijn aangewezen door de officier van justitie, art. 3 lid 3 Besluit DNA- onderzoek in strafzaken. Overigens dient de veroordeelde kenbaar te maken dat hij/zij geen bezwaar heeft tegen afname door deze politieambtenaren.

⁵⁸ Brochure 'De Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden' van het Ministerie van Justitie, 2007

Op 8 december 2008 heeft de Minister van Justitie een besluit ondertekend, waarin staat dat de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden per 1 januari 2009 wordt gewijzigd. Dit wijzigingsbesluit heeft betrekking op de gefaseerde invoering van bovengenoemde wet. Dit besluit leidt ertoe dat de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden ook van toepassing zal zijn op zeer actieve veelplegers die met ingang van 1 januari 2009 al veroordeeld zijn tot een vrijheidsbenemende straf of maatregel en die deze straf of maatregel op dat moment ondergaan of nog moeten ondergaan, als op zeer actieve veelplegers die na 1 januari 2009 veroordeeld worden tot een vrijheidsbenemende straf of maatregel of taakstraf⁵⁹.

Zoals hierboven beschreven is de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden een zelfstandige wet geworden en is de inhoud ervan niet ondergebracht in het Wetboek van Strafvordering. De reden hiervoor is dat het DNA- onderzoek niet strekt tot de opheldering van een concrete verdenking, maar eerst na een veroordeling plaatsvindt. Anders dan het verwerken van DNA- profielen van verdachten die ten behoeve van de opheldering van een concreet strafbaar feit zijn vastgesteld, is het verwerken van DNA- profielen van veroordeelden evenmin gekoppeld aan een strafvorderlijke onderzoekshandeling. Plaatsing elders in het Wetboek van Strafvordering zou ook niet mogelijk zijn, omdat dit instrument feitelijk in verband met de opsporing in ruime zin plaatsvindt, terwijl opsporing in het wetboek onderdeel van het voorbereidend onderzoek uitmaakt⁶⁰.

De Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden, die de afname van celmateriaal ten behoeve van DNA- onderzoek bij bepaalde groepen veroordeelden mogelijk maakt, heeft een tweeledig doel. Enerzijds heeft het tot doel te bevorderen dat de opheldering van oude onopgeloste misdrijven en toekomstige misdrijven van veroordeelden effectiever kan geschieden⁶¹. Er wordt dus eigenlijk een potentieel opsporingsmiddel voor de toekomst veilig gesteld⁶². Anderzijds strekt de wet ertoe veroordeelden ervan te weerhouden opnieuw strafbare feiten te plegen. Aangezien veroordeelden weten dat hun DNA- profiel wordt bewaard in de DNA- databank, kan het hen ervan weerhouden opnieuw strafbare feiten te plegen. De wet zal naar verwachting een preventieve werking hebben op het gedrag van veroordeelden⁶³.

Het opnemen van DNA- profielen van veroordeelden in de DNA- databank zal er toe leiden dat de DNA- databank de komende jaren een aanzienlijke groei zal doormaken.

De officier van justitie heeft op grond van artikel 2, lid 1 sub a en b van de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden een bepaalde individuele beoordelingsruimte toegekend gekregen om een uitzondering te maken op het al dan niet afnemen van celmateriaal bij een veroordeelde. In onderstaande gevallen wordt geen celmateriaal van de veroordeelde afgenomen:

- wanneer reeds een DNA- profiel is verwerkt⁶⁴;
- het DNA- onderzoek blijft achterwege als redelijkerwijs aannemelijk is dat het bepalen en verwerken van het DNA- profiel van de veroordeelde gelet op de aard van het misdrijf of de bijzondere omstandigheden waaronder het misdrijf is gepleegd niet van betekenis zal kunnen zijn voor de voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten van de veroordeelde⁶⁵. Hierbij valt te denken aan een vrouw die nog nooit met justitie in

⁵⁹ Zeer actieve veelplegers zijn personen die zijn veroordeeld wegens een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is, en tegen wie in de vijf jaar die aan de veroordeling voor dat misdrijf zijn voorafgegaan, meer dan tien processen-verbaal wegens een misdrijf zijn opgemaakt die naar de officier van justitie zijn gezonden. *Stb.* 2008, 530

⁶⁰ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 685, nr. 3, p. 4

⁶¹ Rb. Rotterdam 16 oktober 2007, *LJN* BC0575

⁶² *Kamerstukken II* 2004/05, 28 685, nr. 13, p. 3

⁶³ Rb. Rotterdam 16 oktober 2007, *LJN* BC0575

⁶⁴ Artikel 2, lid 1 sub a van de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden.

⁶⁵ Artikel 2, lid 1 sub b van de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden.

aanraking is geweest en die na jarenlange mishandeling door haar man er uiteindelijk toe komt hem ernstig letsel toe te brengen of te doden⁶⁶.

3.1.5 Jurisprudentie

Geruime tijd bestond er rechtsonduidelijkheid over de opname van minderjarigen in de DNA-databank. Om die reden heeft het Openbaar Ministerie een uitspraak van de Hoge Raad gevraagd over het honoreren door rechtbanken van de bezwaren⁶⁷ die minderjarigen hebben tegen de opname van hun DNA- profiel in de DNA- databank⁶⁸. De Hoge Raad is van oordeel dat, bij het uitvoeren van een bevel tot afname van celmateriaal, voor elke minderjarige veroordeelde telkens een belangenafweging gemaakt dient te worden⁶⁹ tussen enerzijds de belangen van de minderjarige en anderzijds het algemeen maatschappelijk belang dat is gebaat met de voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten van de veroordeelde. Hierbij kunnen factoren een rol spelen als:

- de leeftijd van de minderjarige ten tijde van het begaan van het misdrijf;
- de reële ernst van het feit;
- de omstandigheden waaronder het feit is begaan;
- de mate van waarschijnlijkheid dat de minderjarige opnieuw een ernstig strafbaar feit zal plegen;
- overige persoonlijke omstandigheden van veroordeelde⁷⁰.

Uit cijfers is gebleken dat slechts 2% van de veroordeelden een bezwaarschrift heeft ingediend tegen verwerking van zijn celmateriaal. 21% hiervan is gegrond verklaard⁷¹.

3.2 Verdrag van Prüm

Het Verdrag van Prüm, ook wel Schengen III genoemd⁷², is op 27 mei 2005 tot stand gekomen tussen een aantal Europese landen⁷³ en bij wet van 17 januari 2008 is dit verdrag voor Nederland goedgekeurd⁷⁴. Op 20 mei 2008 is het verdrag voor Nederland in werking getreden⁷⁵ en vanaf 1 juli 2008 wordt het ook daadwerkelijk toegepast.

Het Verdrag van Prüm is het resultaat van de wens van een aantal lidstaten van de Europese Unie, waaronder Nederland, om de samenwerking in het kader van de bestrijding van terrorisme, criminaliteit en illegale migratie te bevorderen en te verruimen⁷⁶. De georganiseerde criminaliteit en het terrorisme hebben namelijk de afgelopen jaren, onder andere door de uitbouw van een Europese ruimte van vrij verkeer van personen, een steeds uitgesprokener internationale dimensie gekregen. Ter bestrijding ervan groeit daarom de noodzaak om binnen de Europese Unie, in breder verband intensiever samen te werken⁷⁷.

⁶⁶ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 685, nr. 3, p. 11

⁶⁷ Bezwaarschriften dienen binnen 14 dagen na afname van het celmateriaal te zijn ingediend bij de rechtbank die in eerste aanleg vonnis heeft gewezen, art. 7 lid 1 Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden.

⁶⁸ NFI Jaarverslag 2008, p. 37

⁶⁹ Op grond van artikel 2, lid 1 sub a en b van de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden.

⁷⁰ HR 13 mei 2008, *NJ* 2008, 628 en HR 13 mei 2008, *NJ* 2008, 627

⁷¹ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 2, p. 6

⁷² *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 4, p. 1

⁷³ België, Duitsland, Spanje, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en Oostenrijk, *Trb.* 2005, 197

⁷⁴ *Stb.* 2008, 25

⁷⁵ *Trb.* 2008, 74

⁷⁶ <<http://www.minbuza.nl/verdragen/>>, geraadpleegd op 09-12-2008

⁷⁷ *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 3, p. 1

Het verdrag kent onder meer de mogelijkheid van geautomatiseerde vergelijking van DNA-profielen tussen de aaneengesloten landen⁷⁸.

De DNA- regeling van het Verdrag van Prüm houdt in dat de deelnemende landen hun databanken met DNA- profielen⁷⁹, of een deel daarvan, toegankelijk hebben gemaakt voor de andere deelnemende landen ten behoeve van onderlinge profielvergelijking⁸⁰. Op grond van artikel 2, lid 1 van het verdrag heeft iedere verdragsluitende partij de vrijheid te bepalen welke DNA- profielen in het nationale DNA- databestand worden opgeslagen. Indien de DNA- profielen eenmaal zijn opgenomen, bestaat op grond van voornoemd artikel de verplichting deze DNA- profielen beschikbaar te stellen voor rechtstreekse vergelijking⁸¹. Deze vergelijking vindt geheel geautomatiseerd plaats. Wanneer een DNA- profiel matcht met een DNA- profiel van een spoor of persoon uit een ander land, meldt het NFI dit aan het betrokken Arrondissementsparket. Omdat de lidstaten onderling geen toegang hebben tot de DNA- profielen en de daaraan gekoppelde persoonsgegevens, dienen zij een internationaal rechtshulpverzoek aan het betrokken land te richten⁸².

Of een match ook daadwerkelijk tot een rechtshulpverzoek zal leiden, hangt af van een aantal factoren. Op basis van de hitrapportage van het NFI zal de officier van justitie van het betrokken parket moeten beoordelen of er gelet op de aard van de zaak en het soort match, behoefte bestaat om de buitenlandse zaaks- of persoonsinformatie die hoort bij de match op te vragen⁸³. Wanneer de informatie opgevraagd dient te worden, wordt het NFI⁸⁴ ingeschakeld. Zij verstrekken de bij het DNA- profiel behorende persoons- en zaaksgegevens, zoals de naam van de persoon wiens DNA- profiel het betreft en het strafbare feit in het kader waarvan het DNA- profiel in de DNA- databank is opgenomen⁸⁵.

Bij de start van de DNA- uitwisseling met een land zal eerst een 'massa- zoekactie' worden uitgevoerd met alle DNA- profielen van sporen die tot nu toe geen hit hebben gegeven in de Nederlandse DNA- databank. Daarna zal met elk DNA- profiel van een spoor dat geen hit heeft gegeven in de Nederlandse DNA- databank standaard een zoekactie worden uitgevoerd in de DNA- databanken van de andere Prüm- lidstaten. Verder zal met elk nieuw DNA- profiel dat in de Nederlandse DNA- databank wordt opgenomen en daar geen hit geeft, standaard een zoekactie uitgevoerd worden in de DNA- databanken van de andere Prüm- lidstaten⁸⁶.

Op basis van het Verdrag van Prüm wisselt Nederland op dit moment DNA- profielen uit met de reeds operationele landen Duitsland, Oostenrijk, Slovenië, Luxemburg en Spanje. De Nederlandse spoor- en persoonprofielen worden daarbij vergeleken met de spoor- en persoonprofielen van andere landen. Dat geeft dus vier mogelijke matchcombinaties (persoon/persoon; spoor/persoon; persoon/spoor; spoor/spoor). Voor Nederland zijn de

⁷⁸ Per 1 juli 2008 zijn dit: België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Slovenië en Spanje, <<http://www.minbuza.nl/verdragen/>>, geraadpleegd op 09-12-2008

⁷⁹ Nederland heeft ervoor gekozen om alle DNA- profielen (het gaat dan om DNA- profielen van sporen, verdachten, veroordeelden en overleden slachtoffers van misdrijven) die in de DNA- databank zijn opgenomen ter beschikking te stellen.

⁸⁰ Brief van de afdeling Handhavingsbeleid van het College van procureurs- generaal aan o.a. alle hoofdofficiëren van justitie, d.d. 8 juli 2008.

⁸¹ *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 6, p. 9-10

⁸² Brief van de afdeling Handhavingsbeleid van het College van procureurs- generaal aan o.a. alle hoofdofficiëren van justitie, d.d. 8 juli 2008.

⁸³ *Aanhangsel Handelingen II* 2007/08, nr. 3303

⁸⁴ Het NFI fungeert als nationaal contactpunt voor Nederland.

⁸⁵ *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 3, p. 5

⁸⁶ Brief van de afdeling Handhavingsbeleid van het College van procureurs- generaal aan o.a. alle hoofdofficiëren van justitie, d.d. 8 juli 2008.

spoor/persoon- matches het meest interessant, omdat daarbij een persoon kan worden gekoppeld aan een spoor dat is aangetroffen op een plaats delict in Nederland⁸⁷.

Uit een brief van de Minister van Justitie aan de voorzitter van de Eerste Kamer van 22 december 2008 blijkt dat er op dat moment vingerafdrukken worden uitgewisseld tussen Duitsland, Oostenrijk en Luxemburg. Nederland staat nog niet in dat rijtje, omdat er nog gebouwd wordt aan een nieuwe databank met vingerafdrukken. De verwachting is dat deze databank eind 2009 operationeel zal zijn. Nederland zal zich dan voegen bij bovengenoemde landen⁸⁸. De regeling voor het uitwisselen van vingerafdrukken wijkt trouwens op een belangrijk onderdeel af van de regeling op het terrein van DNA- onderzoek. Bij DNA- onderzoek kan er een 'massa- zoekactie', zoals voornoemd, worden uitgevoerd, bij vingerafdrukken is dit niet mogelijk. Een 'massa- zoekactie' ten aanzien van vingerafdrukken kan niet mogelijk worden gemaakt omdat die technisch niet haalbaar zijn vanwege het feit dat elke vingerafdruk individueel moet worden gecodeerd voordat deze kan worden vergeleken met de andere in de databank opgenomen vingerafdrukken⁸⁹.

Op 21 april 2009 werd bekend dat de internationale uitwisseling van DNA- profielen al 474 matches heeft opgeleverd⁹⁰. De eerste vergelijking naar aanleiding van het Verdrag van Prüm leverde een enorme hoeveelheid resultaten op uit de deelnemende landen. In totaal werden meer dan 230.000 DNA- profielen ontvangen en ruim 40.000 ter vergelijking verstuurd naar de deelnemende landen. Inmiddels levert het Verdrag van Prüm voor Nederland circa één match per dag op⁹¹.

3.3 Buitenland

Uit onderstaande beschrijving blijkt wanneer een verdachte of veroordeelde DNA- materiaal dient af te staan in de ons omringende landen België, Frankrijk, Duitsland en Engeland en Wales⁹².

In België mag DNA worden afgenomen van verdachten in het belang van het opsporingsonderzoek, en van veroordeelden (tot onvoorwaardelijke gevangenisstraf of internering)⁹³. Van een verdachte kan alleen DNA- onderzoek worden bevolen als deze vervolgd wordt voor een strafbaar feit waarop een maximumstraf staat van vijf jaar gevangenis of hoger⁹⁴.

In Frankrijk kan DNA worden afgenomen van personen tegen wie sterke verdenking bestaat dat zij specifieke, in de wet opgesomde (zware) misdrijven hebben begaan, met het oogmerk om hun DNA- profiel in de databank op te nemen (de wet vermeldt niet de eis van het onderzoeksbelang): voorts van verdachten van zwaardere en lichtere misdrijven om hun DNA- profiel te vergelijken met de in de databank opgenomen profielen maar dan zonder opname in de databank, en van veroordeelden wegens de in de wet opgesomde zware

⁸⁷ *Kamerstukken I* 2008/09, 30 881, G, p. 1-2

⁸⁸ *Kamerstukken I* 2008/09, 30 881, G, p. 1

⁸⁹ *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 3, p. 7

⁹⁰ <http://www.trouw.nl/nieuws/nederland/article2736632.ece/DNA-databank_groeit_hard.html>, geraadpleegd 22-04-09

⁹¹ <http://www.forensischinstituut.nl/nieuws/bijna_500_internationale_DNA_matches_door_vrdrag_van_prum.aspx?cp=68&cs=18251>, geraadpleegd op 22-04-09

⁹² Nb: Engeland en Wales vallen niet onder de werking van het Verdrag van Prüm.

⁹³ <<http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/dna-wetgeving-in-rechtsvergelijkend-perspectief.aspx>>, geraadpleegd op 19-02-2009

⁹⁴ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 35

misdrijven⁹⁵. Daarnaast kan van personen die zijn veroordeeld tot minstens tien jaar gevangenisstraf onder dwang lichaamsmateriaal worden afgenomen⁹⁶.

In Duitsland kan DNA worden afgenomen van verdachten, veroordeelden, getuigen en slachtoffers. Met het oog op het onderzoek in de concrete strafzaak, gelden geen nadere en specifieke eisen bij het afnemen van DNA- materiaal van verdachten. Gaat het om de afname van een verdachte van wie wordt gevreesd dat hij in de toekomst weer misdrijven zal begaan en van veroordeelden, dan gelden wel zwaardere eisen⁹⁷. In Duitsland moet sprake zijn van een strafbaar feit van aanzienlijke betekenis of een strafbaar feit tegen de seksuele zelfbeschikking⁹⁸.

In Engeland en Wales mag DNA worden afgenomen wanneer de betrokkene zich in detentie bevindt bij de politie en er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat hij betrokken is bij een misdrijf. Tevens geldt als eis dat er een redelijke grond is om aan te nemen dat het onderzoek zal bijdragen aan de bevestiging dan wel weerlegging van de betrokkenheid bij het feit. Dat is een formulering van het 'onderzoeksbelang'⁹⁹. Engeland en Wales nemen ten opzichte van de ons omringende landen een uitzonderingspositie in en kennen dan ook een ruime ondergrens¹⁰⁰.

⁹⁵ <<http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/dna-wetgeving-in-rechtsvergelijkend-perspectief.aspx>>, geraadpleegd op 19-02-2009

⁹⁶ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 35

⁹⁷ <<http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/dna-wetgeving-in-rechtsvergelijkend-perspectief.aspx>>, geraadpleegd op 19-02-2009

⁹⁸ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 35

⁹⁹ <<http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/dna-wetgeving-in-rechtsvergelijkend-perspectief.aspx>>, geraadpleegd op 19-02-2009

¹⁰⁰ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 35

4 Oude onopgeloste strafzaken

Indien een veroordeelde in het kader van de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden celmateriaal heeft afgestaan, wordt er van dat celmateriaal door het NFI een DNA- profiel bepaald. Dit geldt ook voor verdachten die tijdens het opsporingsonderzoek celmateriaal hebben afgestaan. De profielen worden vergeleken met de in de DNA- databank aanwezige profielen van personen en sporen.

In hoofdstuk twee werd uitgelegd dat er sprake is van een hit als het DNA- profiel van een verdachte of veroordeelde overeenkomt met een DNA- profiel van een spoor dat in de DNA- databank is opgenomen. Daarnaast kunnen ook DNA- profielen van sporen overeenkomen. Dergelijke overeenkomende sporen worden in de DNA- databank aan elkaar gekoppeld tot een zogeheten profielcluster. Een clusterhit houdt in dat het DNA- profiel van een verdachte of veroordeelde overeenkomt met het DNA- profiel van sporen die tezamen een cluster vormen¹⁰¹.

Wanneer het DNA- profiel van de verdachte of veroordeelde overeenkomt met gevonden sporen in onopgeloste misdrijven, wordt het profielcluster naar de forensisch officier van justitie van het betrokken parket gestuurd. Dit profielcluster bevat gegevens over de match en over de sporen die zijn aangetroffen op verschillende plaatsen delict, die afkomstig kunnen zijn van dezelfde persoon¹⁰². Aan de hand van het profielcluster bekijkt de forensisch officier van justitie of de oude onopgeloste zaken nader onderzocht gaan worden en of de eventuele verdachte vervolgd gaat worden. De overwegingen van de officier van justitie worden in hoofdstuk vijf besproken.

Dit hoofdstuk zal nader ingaan op de term ‘oude strafzaken’. Daarnaast wordt besproken welke zaken over het algemeen voorkomen op een profielcluster.

4.1 Profielclusters

Voordat de definitie van oude strafzaken wordt besproken, geeft deze paragraaf meer informatie over profielclusters.

Allereerst wordt besproken wat de meest voorkomende onopgeloste strafzaken zijn die op een profielcluster voorkomen. Er wordt verondersteld dat zaken die op een profielcluster voorkomen, altijd onopgelost zijn. Dit is helaas niet waar. Het komt geregeld voor dat zaken die vermeld staan op een profielcluster reeds zijn afgedaan. Sommige zaken zijn geseponeerd door de officier van justitie, anderen zijn afgedaan door vervolging van verdachte en veroordeling door de rechtbank. Daarnaast kan een zaak ook opgelost zijn zonder dat DNA- onderzoek heeft plaatsgevonden, maar wel sporenmateriaal is opgestuurd naar het NFI. Het Openbaar Ministerie is verplicht het NFI in kennis te stellen indien een verdachte wiens DNA- profiel in de DNA- databank is opgenomen, niet langer als verdachte kan worden aangemerkt¹⁰³. Wanneer het NFI hiervan kennis heeft genomen, wordt het sporenmateriaal en/ of het DNA- profiel vernietigd en verwijderd uit de DNA- databank¹⁰⁴. Dit betekent dat zaken uit een profielcluster verdwijnen.

HVC- zaken¹⁰⁵ zijn de meest voorkomende zaken die op een profielcluster voorkomen. Bij HVC- zaken gaat het om veelvoorkomende strafbare feiten, ook wel volumecriminaliteit

¹⁰¹ Interne memo ‘Notitie DNA- werkzaamheden’ van mr. P.W.P. Emmen d.d. 1 april 2009

¹⁰² Broeders & Muller 2008 p. 284

¹⁰³ Art. 16 lid 1 Besluit DNA- onderzoek in strafzaken

¹⁰⁴ Art. 17 lid 1 en 2 Besluit DNA- onderzoek in strafzaken

¹⁰⁵ HVC staat voor High Volume Crime

genoemd, zoals auto- inbraak, vernieling en diefstal. Bij dit soort zaken worden meestal kleine hoeveelheden aan sporenmateriaal gevonden, zoals bloed, sigarettenpeuken, speeksel en kauwgom.

Verder kunnen op een profielcluster ook de volgende zaken voorkomen: (gewapende) overvallen, woninginbraken, zedenzaken en moord en doodslag. Zaken als moord, doodslag en verkrachting komen zelden voor op een profielcluster. De reden is dat er bij dit soort zaken vaak sporenmateriaal wordt achtergelaten, dat niet geschikt is voor opname in de DNA- databank. Het sporenmateriaal dat wordt aangetroffen op de plaats delict, bestaat in dergelijke zaken veelal uit contactsporen¹⁰⁶. Deze contactsporen bevatten meestal DNA- materiaal van zowel de verdachte als van het slachtoffer. Dit DNA- materiaal kan bijvoorbeeld worden gevonden in het nagelvuil van het slachtoffer. Het DNA- materiaal, dat meestal afkomstig is van zowel de verdachte als van het slachtoffer, wordt onderzocht door het NFI en levert dan een zogenaamd DNA- mengprofiel¹⁰⁷ op. Omdat het DNA in het mengprofiel afkomstig kan zijn van meerdere personen, wordt het profiel niet opgenomen in de DNA- databank. Hierdoor daalt de kans op een match aanzienlijk. Zaken als (gewapende) overvallen en woninginbraken komen wat vaker voor op een profielcluster. Dat komt omdat er bij dat soort delicten vaak een voorwerp, zoals een bivakmuts die speeksel bevat, wordt achtergelaten en omdat de dader zich vaak verwondt. Gesteld kan worden dat het erg afhankelijk is van het soort sporen dat wordt achtergelaten op een plaats delict, of een zaak voorkomt op een profielcluster.

Binnen profielclusters zijn er drie soorten zaken waar te nemen:

- HVC- zaken. Onder HVC- zaken vallen, zoals hierboven beschreven, de meest voorkomende strafbare feiten, zoals diefstal, vernieling en auto- inbraak. Het sporenmateriaal van HVC- zaken wordt met een zogenaamde batch ingestuurd. Een batch is een verzameling van maximaal dertig sporen, die eens per maand naar het NFI wordt verstuurd¹⁰⁸. Omdat bij woninginbraken meestal een geringe hoeveelheid aan sporenmateriaal wordt achtergelaten, worden deze sporen verzameld en ook met die batch meegestuurd. Dit betekent niet dat een woninginbraak te vergelijken is met een diefstal of vernieling. Bij woninginbraak is de maximale strafbedreiging vele malen hoger als bij een diefstal¹⁰⁹. Hoewel een woninginbraak valt onder de noemer HVC- zaak, wordt deze in de hierna te bespreken categorie geplaatst. Samengevat vallen onder deze eerste categorie zaken waarbij de maximumstraf vier jaar gevangenis is;
- de tussencategorie, ook wel middelzware criminaliteit genoemd, bevat zaken als drugs, zedendelicten, vrijheidsberoving, bedreiging, openlijke geweldpleging, zware mishandeling en woninginbraken. In deze tweede categorie vallen zaken waarbij de maximumstraf varieert van vier tot negen jaar gevangenis. Enkele genoemde strafbare feiten kunnen de dood tot gevolg hebben, waarbij de maximumstraf wordt verhoogd naar minimaal tien jaar. Indien er dus sprake is van een dodelijk delict, wordt de zaak gerekend tot de laatste categorie;
- kapitale delicten. Moord, doodslag, gijzeling, diefstal door twee of meer verenigde personen, brandstichting, verkrachting en het seksueel binnendringen van een persoon

¹⁰⁶ Contactsporen worden ook wel omschreven als gebruikssporen (komen vaak voor op gedragen kleding), greepsporen (deze ontstaan door eenmalig intensief contact van een persoon met een (ruw) object, zoals een touw) en aanraaksporen (deze ontstaan door eenmalig, niet-intensief, kortdurend contact van vaak meerdere personen met een object of persoon, zoals deurbellen en toetsen en hoorns van openbare telefoons), De Essenties van forensisch DNA- onderzoek - Hoofdstuk 4 Forensisch onderzoek en bewijswaarde van biologische contactsporen, p. 6-7 - versie 4, mei 2008,

¹⁰⁷ Een DNA -mengprofiel is een DNA- profiel van een spoor, bestaande uit celmateriaal van meer dan één persoon, Broeders & Muller 2008, p. 283. Voorbeeld: een bivakmuts gedragen door meerdere personen.

¹⁰⁸ Zie bijlage 3.

¹⁰⁹ Voor diefstal geldt een maximumstraf van vier jaar gevangenis, bij woningbraak varieert dit van zes tot twaalf jaar gevangenis, artt. 310, 311 en 312 Sr.

jonger dan 12 jaar. In deze categorie vallen de meest ernstige zaken, waarbij de maximumstraf 12 jaar gevangenis of hoger is.

Uit de tekst van een profielcluster blijkt om welk delict het gaat. Het profielcluster gaat niet in op de ernst van de feiten, zoals of het gaat om een auto- inbraak of om een woninginbraak. Een voorbeeld van een dergelijk profielcluster is opgenomen in bijlage 1.

4.2 Definitie oude strafzaken

Het begrip ‘oude strafzaken’ komt men nergens in het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht tegen, waardoor een heldere afgebakende definitie ontbreekt.

Uit de vorige paragraaf is gebleken dat elke oude zaak individueel bekeken moet worden, om te bepalen in welke categorie deze valt. Dit is namelijk van belang bij de beoordeling van de strafzaak, die in hoofdstuk vijf wordt beschreven. Daarnaast is het lastig om een zaak de term ‘oud’ toe te kennen. Het bepalen of een zaak oud is, hangt meer samen met geldende verjaringstermijnen, dan met de categorie waarin een zaak valt.

Forensisch officier van justitie mr. P.W.P. Emmen heeft de volgende definitie geformuleerd: ‘Oude strafzaken zijn zaken die in het verleden door de politie zijn onderzocht, waarbij destijds wel DNA- sporen zijn aangetroffen die mogelijk van de dader afkomstig zijn, en waarin, nadat het onderzoek destijds was afgerond zonder dat de zaak was opgelost, als gevolg van een match in de DNA- databank in een (veel) later stadium alsnog een verdachte bekend wordt’.

In het kader van dit onderzoek wordt de hierboven omschreven definitie van oude strafzaken gehanteerd.

5 Beoordeling van oude strafzaken

Het Openbaar Ministerie, bestaande uit o.a. 19 Arrondissementsparketten¹¹⁰, is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij de wet vastgestelde taken. Het Openbaar Ministerie richt zich, in eerste plaats, op de opsporing, beoordeling en vervolging van strafbare feiten¹¹¹.

Dit hoofdstuk behandelt de wijze waarop oude zaken beoordeeld worden en wie daarbij betrokken zijn. Daarnaast wordt beschreven welke wettelijke regels een beperking vormen bij het vervolgen van verdachten. Wanneer niets de forensisch officier van justitie of de forensisch parketsecretaris meer in de weg staat om een verdachte te vervolgen, komt de inhoudelijke beoordeling van oude zaken aan bod.

In dit hoofdstuk wordt niet ingegaan op het buitenland, omdat het voor onderzoekster onbekend is hoe andere Europese landen omgaan met hits die voortvloeien uit hun nationale DNA- databank en het Verdrag van Prüm. De geïnterviewden bleken niet te beschikken over deze kennis. Aanvullend is contact gezocht met het coördinatiepunt bij het NFI. Dit heeft niet geleid tot het verkrijgen van informatie.

5.1 Betrokkenen

De personen die betrokken zijn bij het al dan niet vervolgen van verdachten die bekend zijn geworden door DNA zijn de forensisch officier van justitie, de forensisch parketsecretaris, de rechercheofficier van justitie en de technische recherche¹¹². Bij elk Arrondissementsparket is een forensisch officier van justitie en een forensisch parketsecretaris aangesteld. Zij ontvangen het profielcluster van de DNA- administratie¹¹³ en beslissen, al dan niet in overleg met elkaar, of zaken verder onderzocht dienen te worden. Omdat het Openbaar Ministerie is belast met de opsporingstaak, sturen zij de (technische) recherche aan¹¹⁴. Wanneer het een grote en belangrijke zaak is, waar (opnieuw) een groot onderzoek in wordt gestart, wordt de rechercheofficier van justitie ingeschakeld. Deze officier van justitie bepaalt, in overleg met de politie, welke capaciteit aan politieagenten voor dat onderzoek geleverd dient te worden.

De 'forensische werkzaamheden' proberen de forensisch officier van justitie en de forensisch parketsecretaris te verrichten naast hun dagelijkse werkzaamheden. Het verschilt per Arrondissementsparket hoeveel tijd de officier van justitie of parketsecretaris in de forensische werkzaamheden kan en mag steken. Bij sommige Arrondissementsparketten worden alle zaken door de forensisch officier van justitie behandeld, omdat de forensisch parketsecretaris, in combinatie met zijn gewone werkzaamheden, geen tijd vrij kan maken voor de forensische werkzaamheden. Bij andere parketten wordt de forensisch officier van justitie alleen geraadpleegd en ingezet in uitzonderlijke zaken. De gewone oude zaken worden bij de officier van justitie of parketsecretaris onder gebracht, die destijds ook de zaak onder zich had.

¹¹⁰ Daarnaast zijn er vijf ressortsparketten en landelijke onderdelen zoals het Functioneel en het Landelijk Parket, <<http://www.om.nl/organisatie/>>, geraadpleegd op 23-02-2009

¹¹¹ Art. 124 RO

¹¹² De benaming van de technische recherche kan per politiedistrict verschillen. In het arrondissement Breda wordt de technische recherche aangeduid met Forensisch Technische Opsporing.

¹¹³ Elk Arrondissementsparket beschikt over een DNA- administratie. Deze administratie regelt de administratieve verwerking van de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden en voert werkzaamheden uit met betrekking tot DNA- onderzoek bij verdachten.

¹¹⁴ Art. 141 Sv

De verschillen die merkbaar zijn tussen de diverse Arrondissementsparketten zijn vooral te herleiden tot de capaciteit en de beschikbaarheid van de forensisch officier van justitie en de forensisch parketsecretaris.

In het algemeen kan gezegd worden dat de forensisch officier van justitie beslissingen tot verder onderzoek en vervolging neemt en daarbij ondersteund wordt door de forensisch parketsecretaris.

5.2 Wijze van beoordelen

In paragraaf 5.1 werd besproken dat de forensisch officier van justitie en de forensisch parketsecretaris in de regel betrokken zijn bij het beoordelen van oude strafzaken. Deze paragraaf gaat in op het beoordelen van oude zaken waarbij een verdachte bekend is geworden door een match. Deze paragraaf bevat gegevens die afkomstig zijn van forensisch officieren van justitie en forensisch parketsecretarissen van zeven parketten¹¹⁵. De gegevens zijn verkregen uit interviews en uit e-mailverkeer.

De beoordelaar¹¹⁶ zal in eerste instantie bekijken of het DNA- profiel van de persoon die voorkomt op het profielcluster, terecht in de DNA- databank zit. Bij veroordeelden is dit duidelijk, zij zijn immers veroordeeld en op grond van de Wet DNA- onderzoek bij veroordeelden hebben zij celmateriaal afgestaan. Wanneer het gaat om een persoon die, volgens de gegevens op het profielcluster, nog altijd de status verdachte heeft, wordt er gekeken of dat DNA- profiel niet al uit de DNA- databank verwijderd had moeten zijn. Zoals in de 'Instructie DNA- onderzoek' (zie paragraaf 3.1.3), is gezegd, dient het Openbaar Ministerie het NFI op de hoogte te stellen van wijzigingen in de status van verdachten¹¹⁷.

Wanneer het duidelijk is dat het DNA- profiel terecht in de DNA- databank zit, wordt bekeken of het gaat om een feit waar de betreffende verdachte mogelijk al voor is veroordeeld of dat de zaak is geseponeerd.

Hierna wordt het profielcluster verzonden naar de forensisch officier van justitie, de forensisch parketsecretaris of de beoordelaar die destijds de zaak onder zich had. Soms vindt er een verdeling plaats. Wanneer de zaak op het profielcluster een ernstig misdrijf betreft, gaat het cluster naar de forensisch officier van justitie en blijft de forensisch parketsecretaris buiten spel.

Voordat verder wordt gegaan met de beoordeling van oude zaken volgen twee opmerkingen vooraf:

- het profielcluster bevat vrij vaak openstaande zaken van andere Arrondissementsparketten. Als het gaat om een match bij een verdachte, geldt als hoofdregel dat het parket dat opdracht heeft gegeven voor afname van celmateriaal, de openstaande zaken van de andere parketten meeneemt. Deze regel is in het leven geroepen omdat het efficiënter is om alle zaken van de verdachte in één keer mee te nemen. Uiteraard is dit voor de beeldvorming van de rechter beter. Natuurlijk bestaan er op deze hoofdregel ook uitzonderingen. Wanneer het een ernstig delict uit een ander arrondissement betreft, wordt de verdachte voor dat feit in het andere arrondissement vervolgd. Dit heeft voornamelijk te maken met de ernst van het feit en het onderzoek dat de politie destijds heeft gehouden in het andere arrondissement. De beoordelaar zal contact leggen met zijn collega's van het andere parket en eventueel met het betrokken

¹¹⁵ Amsterdam, Arnhem, Breda, 's- Gravenhage, Groningen, 's- Hertogenbosch en Zutphen.

¹¹⁶ Omdat dit zowel een forensisch officier van justitie als een forensisch parketsecretaris kan zijn, wordt er gesproken over een beoordelaar.

¹¹⁷ Art. 16 lid 1 Besluit DNA- onderzoek in strafzaken

politieteam. Gelet op artikel 2 Sv is de rechtbank relatief bevoegd om van andere feiten kennis te nemen dan alleen van de 'oude zaak' waarvoor verdachte vervolgd wordt;

- enkele Arrondissementsparketten hebben, voortvloeiende uit het Verdrag van Prüm, reeds een aantal hitmeldingen ontvangen. De hits tussen een Nederlands spoor en een buitenlandse persoon zijn daarbij het meest interessant. Een lastig aspect hierbij is dat de DNA- wetgeving van andere Europese landen verschilt met de Nederlandse DNA- wetgeving. Dit kan betekenen dat er in het buitenland DNA- materiaal wordt afgenomen, terwijl dat op grond van de Nederlandse DNA- wetgeving onrechtmatig afgenomen zou zijn¹¹⁸. Een hit tussen een Nederlands spoor en een buitenlands spoor wordt in beginsel niet opgepakt. Wanneer de hit betrekking heeft op een ernstig delict, zoals 12-jaarsfeiten, zedendelicten of een serie inbraken, kan er worden besloten contact te leggen met het buitenland om onderzoeksgegevens uit te wisselen.

De beoordelaar bekijkt of het nog opportuun is de verdachte te vervolgen.

De zaken waarin is besloten de verdachte te vervolgen, worden uitgezet bij de technische recherche. De technische recherche zet deze zaken vervolgens door naar het betrokken politiedistrict- of team dat nader onderzoek gaat verrichten. De politie neemt, voordat de verdachte gehoord of benaderd gaat worden, contact op met de beoordelaar over het al dan niet buiten heterdaad aanhouden van verdachte.

Beoordelaars houden verder goed in de gaten in welke relatie het gevonden celmateriaal tot het gepleegde delict staat. DNA- onderzoek kan namelijk slechts bevestigen dat aangetroffen sporenmateriaal naar grote mate van waarschijnlijkheid afkomstig is van een bepaalde persoon. Het geeft niet de zekerheid dat die persoon ook daadwerkelijk op de plaats van het misdrijf is geweest of dat hij de dader van het misdrijf is¹¹⁹.

5.3 Wettelijke obstakels

Degene die een oude zaak beoordeelt, is gehouden aan een aantal wettelijke regels dat bepaalt dat er soms geen vervolgingsrecht meer bestaat. Het gaat dan om verjaringstermijnen en vrijgesproken en veroordeelde verdachten. Daarnaast kan het gebeuren dat in sommige zaken aangiftes zijn opgenomen, welke niet staan vermeld op de tenlastelegging, en daarom in een later stadium, op grond van het vertrouwensbeginsel, niet meer vervolgd mogen worden. De kennisgeving van niet verdere vervolging en de sepotbeslissing zijn wel onomkeerbaar.

5.3.1. Verjaring van feiten

De forensisch officier van justitie en de forensisch parketsecretaris zijn, bij het beoordelen van de zaken die op de profielclusters staan, gehouden aan verjaringstermijnen. Wanneer een verdachte bekend wordt door DNA- onderzoek, maar de zaak is reeds verjaard, dan bestaat er geen recht meer op strafvervolging. Misdrijven waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld verjaren niet¹²⁰. De gedachte daarachter is dat op grond van DNA tegenwoordig ook heel lang na een delict toch nog met de nodige betrouwbaarheid een mogelijke dader kan worden aangewezen. In dat geval kan bij ernstige delicten het belang

¹¹⁸ Voorbeeld: in Engeland mag DNA- materiaal worden afgenomen van getuigen. Volgens Nederlandse wetgeving is dit verboden.

¹¹⁹ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 1, p. 6

¹²⁰ Art. 70 lid 2 Sr

van strafrechtelijke rechtshandhaving door opsporing, vervolging en berechting, ook zeer lange tijd na het delict, nog van groot maatschappelijk belang zijn¹²¹.

Het recht tot strafvervolging vervalt door verjaring na:

- 3 jaar voor alle overtredingen;
- 6 jaar voor de misdrijven waarop geldboete, hechtenis of gevangenisstraf van niet meer dan drie jaar is gesteld;
- 12 jaar voor misdrijven waarop tijdelijke gevangenisstraf van meer dan drie jaar is gesteld;
- 20 jaar voor de misdrijven waarop gevangenisstraf van meer dan tien jaar is gesteld¹²².

De verjaringstermijn vangt aan op de dag nadat het strafbaar feit is gepleegd¹²³.

De verjaringstermijn bij zedenzaken is overigens ingewikkelder dan hierboven uitgelegd. De verjaringstermijn voor ontucht met een kind¹²⁴ is 12 jaar en voor verkrachting¹²⁵ staat 20 jaar. Bij seksueel misbruik van kinderen begint de termijn te lopen op het moment waarop het slachtoffer 18 jaar is geworden¹²⁶. Dat betekent dat jeugdige slachtoffers van seksueel misbruik dus nog jaren na het gebeurde aangifte kunnen doen. Hierdoor hebben zij langer de tijd om hun jeugdtrauma te verwerken en na te denken of ze wel of niet aangifte willen doen. Wanneer de dader van seksueel misbruik op het moment van het plegen tussen de 12 en 16 jaar is, dan wordt de verjaringstermijn met de helft verkort. Voor daders van 16 of 17 jaar geldt de gewone verjaringstermijn¹²⁷.

5.3.2 Vrijspraak, ontslag van alle rechtsvervolging en veroordeling

Uiteraard vervalt het recht tot strafvervolging als het verbruikt is. Dat is het geval als de rechter al een keer in een strafproces een inhoudelijk oordeel heeft gegeven over de gegrondheid van een tegen de verdachte ingebrachte beschuldiging¹²⁸. Het is dus niet mogelijk opnieuw vervolging in te stellen tegen een verdachte die al, voor het strafbaar feit wat nu op het profielcluster voorkomt, is vrijgesproken door de rechtbank¹²⁹. Dit geldt ook als DNA- onderzoek na jaren uitwijst dat bepaalde sporen toch van die verdachte afkomstig kunnen zijn geweest.

Bovenstaande geldt ook als een verdachte wordt ontslagen van alle rechtsvervolging of wordt veroordeeld door de rechtbank. Er is dan namelijk sprake van een bewezenverklaring en dat verandert niet als er DNA- bewijs wordt gevonden.

5.3.3 Kennisgeving niet verdere vervolging en sepot

Het versturen van de kennisgeving van niet verdere vervolging aan de verdachte, betekent dat de officier van justitie de verdachte niet verder zal vervolgen voor die zaak¹³⁰. Dit is

¹²¹ Mevis 2006, p. 345

¹²² Art. 70 lid 1 sub 1 t/m 4 Sr

¹²³ Art. 71 sub 1 Sr

¹²⁴ Art. 247 Sr

¹²⁵ Art. 242 Sr

¹²⁶ Art. 244 en 245 Sr

¹²⁷ <<http://www.postbus51.nl/nl/home/themas/maatschappij-en-samenleving/geweld-overlast-en-mishandeling/mishandeling-en-seksueel-misbruik/geldt-er-een-verjaringstermijn-voor-het-aangeven-van-seksueel-misbruik-van-kinderen.html>>, geraadpleegd op 30-03-2009

¹²⁸ Mevis 2006, p. 344

¹²⁹ Ne bis in idem beginsel, art. 68 Sr

¹³⁰ Art. 243 Sv

nadrukkelijk geregeld in de wet; art. 246 Sv zegt: 'door een kennisgeving van niet verdere vervolging eindigt de zaak'. Echter, artikel 255 Sv bepaalt dat een verdachte opnieuw vervolgd kan worden als er nieuwe bezwaren bekend zijn geworden.

Hetzelfde geldt bij geseponeerde zaken. Een zaak wordt geseponneerd en aan verdachte bekend gemaakt met de mededeling dat er niet (verder) vervolgd wordt voor die zaak¹³¹. Wanneer er nieuwe bezwaren bekend zijn geworden, kan de zaak opnieuw onderzocht worden¹³². Onder 'nieuwe bezwaren' vallen naast verklaringen van getuigen en verdachten ook het resultaat uit DNA- onderzoek.

5.4 Opportuniteitsbeginsel

Aan het Nederlandse strafrecht liggen, zoals aan elk stelsel van strafprocesrecht, bepaalde uitgangspunten ten grondslag¹³³. Eén daarvan is het opportuniteitsbeginsel. Dit beginsel is uitgelegd in artikelen 167 en 242 van het Wetboek van Strafvordering. Deze artikelen bepalen dat wanneer het Openbaar Ministerie van oordeel is dat er vervolging, naar aanleiding van het ingestelde opsporingsonderzoek, moet plaatsvinden, zij daar zo spoedig mogelijk toe overgaat¹³⁴. Een uitzondering geeft het tweede lid, dat bepaalt dat van vervolging kan worden afgezien op gronden aan het algemene belang ontleend. Dit is een criterium dat zeer ruim kan worden uitgelegd. Het Openbaar Ministerie heeft op basis van het opportuniteitsbeginsel de vrijheid uit het aanbod van strafzaken een selectie te maken van zaken die zich lenen voor vervolging. De officier van justitie gaat over tot strafvervolging als en omdat hij dat op grond van het algemene belang opportuun vindt¹³⁵.

De vrijheid die uit het opportuniteitsbeginsel voortvloeit, brengt het risico van rechtsongelijkheid met zich mee. Elke officier van justitie en elke parketsecretaris kan een andere opvatting van het opportuniteitsbeginsel hebben. Het is dan ook denkbaar dat de bevoegdheden in het ene arrondissement op een andere wijze worden gehanteerd dan in het andere. Om enige uniformering in toepassing van bevoegdheden te verkrijgen, stelt het College van procureurs- generaal¹³⁶, al dan niet in overleg met derden, richtlijnen op. In vrijwel elke richtlijn is opgenomen dat het Openbaar Ministerie binnen de door wet gestelde grenzen zowel ten voordele als ten nadele van verdachte van de richtlijn mag afwijken indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven¹³⁷. Een voorbeeld van dergelijke richtlijnen zijn de 'Aanwijzing voor de opsporing', de 'Aanwijzing Kader voor Strafvordering', de 'Aanwijzing prioritering DNA- onderzoeken' en de 'Instructie DNA- onderzoek'. De eerste twee richtlijnen worden in paragraaf 5.5 verder besproken. De laatste twee richtlijnen zijn reeds in paragraaf 3.1 besproken.

Aan het opportuniteitsbeginsel liggen enkele beginselen van een goede procesorde ten grondslag. Degene die binnen het Openbaar Ministerie een strafzaak beoordeelt, dat kan dus zowel de officier van justitie als de parketsecretaris zijn, dient zich aan de volgende beginselen te houden:

¹³¹ Het gaat hier voornamelijk om zaken die geseponneerd zijn op code 02: onvoldoende bewijs, <http://www.om.nl/algemene_onderdelen/uitgebreid_zoeken/@144190/aanwijzing_gebruik/>, geraadpleegd op 26-04-2009

¹³² Art. 255 Sv

¹³³ Corstens 2008, p. 53

¹³⁴ Zowel de samenleving als de verdachte hebben er belang bij dat een eenmaal ingesteld strafvorderlijk onderzoek zo snel mogelijk tot een definitieve beslissing leidt, Cleiren & Nijboer 2007, p. 709

¹³⁵ Mevis 2006, p. 113, 341-342, 350-353

¹³⁶ Dit College staat aan het hoofd van het Openbaar Ministerie, art. 130 lid 2 RO

¹³⁷ Cleiren & Nijboer 2007, p. 711 en 712

- vertrouwensbeginsel. Concrete toezeggingen van het Openbaar Ministerie om niet te vervolgen, zijn bindend voor het Openbaar Ministerie. Veranderde omstandigheden, zoals nieuwe bewijzen naar aanleiding van een ingesteld DNA- onderzoek, kunnen met zich meebrengen dat op de toezegging gerechtvaardigd kan worden teruggekomen¹³⁸;
- gelijkheidsbeginsel. Uit jurisprudentie blijkt dat het gelijkheidsbeginsel vaak aan de orde is bij vervolgingen inzake softdrugs in verband met in het driehoeksoverleg gemaakte afspraken tussen burgemeester, officier van justitie en politie. Wanneer een verdachte zich ter terechtzitting beroept op deze gemaakte afspraken, is het Openbaar Ministerie gehouden te motiveren waarom het afwijkt van de vastgestelde beleidslijn¹³⁹;
- beginsel van zuiverheid van oogmerk. Een voorbeeld hiervan is als het Openbaar Ministerie een tweede dagvaarding uitbrengt voordat op de eerste onherroepelijk is beslist, om te voorkomen dat fouten in de eerste dagvaarding fatale gevolgen hebben¹⁴⁰;
- beginsel van redelijke en billijke belangenafweging. Het Openbaar Ministerie dient de belangen af te wegen tussen enerzijds het algemeen belang dat met een vervolging kan zijn gediend en anderzijds het individuele belang van de verdachte om uit het strafrechtelijke circuit te blijven¹⁴¹;
- zorgvuldigheidsbeginsel. De rol van dit beginsel in het strafprocesrecht is nog zeer beperkt¹⁴².

Uit bovenstaande blijkt dat het Openbaar Ministerie bij het toepassen van het opportuniteitsbeginsel een grote vrijheid toegekend heeft gekregen. De officier van justitie of de parketsecretaris kan altijd, met redenen omkleed, beslissen een verdachte niet te vervolgen. Wel zijn de officier van justitie en de parketsecretaris gehouden aan de beginselen van een goede procesorde.

5.5 Landelijk OM- beleid

Zoals in paragraaf 5.4 besproken stelt het College van procureurs- generaal, al dan niet in overleg met derden, richtlijnen op ter bevordering van uniformering in toepassing van bevoegdheden. Richtlijnen zijn voornamelijk ontwikkeld voor die delicten waar het gebrek aan uniformiteit in strafvordering het meest voelbaar is; delicten die veel voorkomen of maatschappelijk erg gevoelig liggen¹⁴³. De richtlijnen die in de volgende paragrafen worden besproken, zijn zogenaamde aanwijzingen. Deze aanwijzingen worden gebruikt voor het stellen van beleidsregels over de uitoefening van taken en bevoegdheden van het Openbaar Ministerie en betreffen met name het opsporings-, vervolgings- en executiebeleid¹⁴⁴.

Een groot aantal richtlijnen voor strafvordering is inmiddels opgesteld in de zogenoemde Polaris- systematiek, waarbij het 'Kader voor Strafvordering' als uitgangspunt dient. Bij Polaris- richtlijnen kan het Openbaar Ministerie voor het bepalen van de hoogte van de transactie of de eis ter zitting, bij zaken die vallen onder de noemer veelvoorkomende criminaliteit, gebruik maken van het Beslissing Ondersteunend Systeem (BOS)¹⁴⁵.

¹³⁸ Cleiren & Nijboer 2007, p. 713

¹³⁹ Cleiren & Nijboer 2007, p. 714

¹⁴⁰ Cleiren & Nijboer 2007, p. 714

¹⁴¹ Cleiren & Nijboer 2007, p. 714

¹⁴² Cleiren & Nijboer 2007, p. 715

¹⁴³ <http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/vervolging/@144230/aanwijzing_kader/>, geraadpleegd op 23-02-2009

¹⁴⁴ <<http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/>>, geraadpleegd op 23-02-2009

¹⁴⁵ <<http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/>>, geraadpleegd op 23-02-2009

Opgemerkt dient te worden dat de Polaris- richtlijnen niet worden gebruikt op de afdeling Maatwerk van het Arrondissementsparket Breda. De zaken die binnen deze afdeling worden beoordeeld, vallen, gezien de ernst van het soort strafbare feiten, niet onder deze richtlijnen.

De richtlijnen die in 5.5.1 en 5.5.2 worden besproken zijn algemene richtlijnen.

In deze paragraaf wordt niet ingegaan op beleid inzake 'oude zaken en DNA-sporen', omdat het College van procureurs- generaal hieromtrent geen beleid heeft geformuleerd.

5.5.1 Aanwijzing Kader voor Strafvordering

Deze richtlijn stelt dat het strafvorderingbeleid van het Openbaar Ministerie eenduidig moet zijn. Voor vergelijkbare delicten moeten, ongeacht plaats of beoordelaar, vergelijkbare straffen worden gevorderd. Strafverzwarende dan wel strafverminderende omstandigheden moeten daarbij op vergelijkbare wijze invloed hebben op de strafmaat en modaliteit. Daarnaast moet de strafrechtelijke reactie op verschillende delicten onderling in juiste verhouding zijn met de relatieve ernst van de delicten¹⁴⁶.

De Aanwijzing Kader voor Strafvordering kan gezien worden als een algemene richtlijn die zich voornamelijk richt op het voeren van een gelijkwaardige vervolging door alle beoordelaars¹⁴⁷ die het Openbaar Ministerie in dienst heeft.

5.5.2 Aanwijzing voor de opsporing

Wanneer een strafbaar feit is gepleegd en de verdachte is daarbij direct bekend, dan dienen altijd opsporingshandelingen verricht te worden. De richtlijn geeft twee criteria weer die van belang zijn bij het aangeven van wat in redelijkheid van het Openbaar Ministerie verwacht mag worden: de ernst van het strafbare feit en de aanwezigheid van opsporingsaanwijzingen die kunnen leiden tot opheldering van de zaak. Zo dient er gericht en meer dan oppervlakkig te worden gezocht naar aanknopingspunten zoals naar eventuele sporen (vingerafdrukken en DNA). Een voor de hand liggende vuistregel die wordt geformuleerd is dat hoe ernstiger het feit, hoe meer moet worden gedaan om de zaak op te helderen zodat verdachten vervolgd en berecht kunnen worden. De aanwijzing benadrukt dat op lokaal niveau andere beslissingen kunnen worden genomen¹⁴⁸.

Kort samengevat dient deze aanwijzing duidelijkheid te bieden over de criteria die doorslaggevend behoren te zijn bij de keuze om nog een opsporingsstap extra te zetten of dat juist na te laten. Daarnaast wordt een kader gegeven voor wat de samenleving bij gepleegde (ernstige) strafbare feiten tenminste, en in redelijkheid gegeven de niet oneindige capaciteit van de politie, mag verwachten van zowel politie als justitie¹⁴⁹.

¹⁴⁶ <http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/vervolging/@144230/aanwijzing_kader/>, geraadpleegd op 23-02-2009

¹⁴⁷ Beoordelaars kunnen zijn: administratief juridisch medewerkers, (junior) parketsecretarissen en officieren van justitie.

¹⁴⁸ <http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/opsporing/@144180/aanwijzing_voor_de/>, geraadpleegd op 23-02-2009

¹⁴⁹ <http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/opsporing/@144180/aanwijzing_voor_de/>, geraadpleegd op 23-02-2009

5.6 Artikel 63 Wetboek van Strafrecht

‘Indien iemand, nadat hem een straf is opgelegd, schuldig wordt verklaard aan een misdrijf of een overtreding voor die strafoplegging gepleegd, zijn de bepalingen van deze titel voor het geval gelijktijdig straf wordt opgelegd van toepassing’¹⁵⁰,

Dit artikel wordt vaak van toepassing geacht bij oude zaken. Het komt namelijk geregeld voor dat personen¹⁵¹ worden veroordeeld voor een bepaald delict en daarvoor ook celmateriaal dienen af te staan. Wanneer het DNA- profiel matcht met een DNA- profiel van een spoor van een onopgelost misdrijf, wordt de betrokken officier van justitie ingeschakeld. Wanneer de officier van justitie besluit de verdachte voor de oude zaak te vervolgen, zal deze, in verband met de op te leggen straf door de rechtbank, bij de formulering van de eis ter terechtzitting rekening houden met artikel 63 van het Wetboek van Strafrecht.

De Hoge Raad heeft het volgende geformuleerd¹⁵²:

a) de rechter moet nagaan wat de maximaal op te leggen tijdelijke gevangenisstraf zou zijn geweest indien alle feiten gevoegd zouden zijn behandeld en dus tot één rechterlijke uitspraak zouden hebben geleid, b) hij mag in ieder geval geen hogere straf opleggen dan overeenkomt met het hiervoor onder a) bedoelde maximum verminderd met de eerder opgelegde straffen, en c) hij mag in geen geval hoger straffen dan tot het maximum van de vrijheidsstraf die is gesteld op het doorhem te berechten feit¹⁵³.

De rechter dient bij toepassing van dit artikel slechts rekening te houden met de bij de eerdere veroordeling opgelegde straf¹⁵⁴.

Kort samengevat is artikel 63 Sr op zichzelf geen beperking in de bevoegdheid van de officier van justitie om verdachten te vervolgen, ten aanzien van wie DNA- onderzoek heeft uitgewezen dat zij in het verleden strafbare feiten hebben gepleegd. Wel dient de officier van justitie bij het bepalen van de strafmaat rekening te houden met dit artikel. Onder omstandigheden kan het zelfs met zich meebrengen dat van vervolging wordt afgezien¹⁵⁵.

5.7 Inhoudelijke beoordeling

Wanneer de beoordelaar heeft besloten een verdachte te vervolgen en er geen sprake is van genoemde ‘wettelijke obstakels’, kan de inhoudelijke beoordeling van de strafzaak plaatsvinden.

Bij de inhoudelijke beoordeling van de strafzaak komen de volgende onderwerpen en overwegingen aan bod:

- de ernst van het feit;
- de ouderdom van het feit;
- maatschappelijke relevantie;
- belangen van het slachtoffer;
- persoon van verdachte.

¹⁵⁰ Art. 63 Sr

¹⁵¹ Uiteraard komen veelplegers in de regel vaker voor dan ‘gewone’ veroordeelden.

¹⁵² HR 29 november 2005, *NJ* 2006, 176

¹⁵³ Cleiren & Nijboer 2007, p. 492

¹⁵⁴ Cleiren & Nijboer 2007, p. 494

¹⁵⁵ Hierbij kan gedacht worden aan een persoon die een TBS- maatregel opgelegd heeft gekregen en waarbij in een later stadium blijkt dat deze persoon in het verleden een auto- inbraak heeft gepleegd. De verplichting van artikel 63 Sr kan eraan bijdragen dat van vervolging wordt afgezien en dat de auto- inbraak wordt geseponeerd onder de reden ‘recente bestraffing’.

5.7.1 Ernst van het feit

In hoofdstuk vier werd beschreven dat er drie categorieën in oude strafzaken zijn te onderscheiden. Kort gezegd gaat het om de HVC- zaken, de zaken die vallen in de tussencategorie en de kapitale delicten. Bij het beoordelen van de zaken zal de voorkeur in eerste instantie uitgaan naar de meest ernstige zaak. De reden om de meest zware zaak met voorrang op te pakken heeft voornamelijk te maken met de geschokte rechtsorde en met de belangen van het slachtoffer. De ouderdom van de zaak speelt hier geen rol.

Zaken die vallen in de tussencategorie, zoals zware mishandeling, diefstallen en vrijheidsberovingen worden ook vrij ernstig genoemd. HVC- zaken moeten het vaker ontgelden als we praten over het oppakken van oude zaken naar aanleiding van de ernst van de feiten. Deze zaken zijn over het algemeen wat lichter van aard, terwijl ze wel een grote impact kunnen hebben op bijvoorbeeld het slachtoffer.

5.7.2 Ouderdom van het feit

Voordat verder wordt gegaan op de ouderdom van het feit, dient te worden benadrukt dat de termen 'oude strafzaak' en 'ouderdom van het feit' door elkaar heen kunnen lopen.

Bij het vervolgen van oude zaken dient allereerst gekeken te worden naar de verjaringstermijnen die gelden voor de diverse strafbare feiten. De ouderdom van het feit is dus mede afhankelijk van de ernst van het feit. Als de beoordelaar op de hoogte is welke zaken nog opgepakt kunnen worden, wordt afgewogen of het nog opportuun is te vervolgen. Daarnaast wordt bekeken wat de mogelijke strafdoelen in combinatie met artikel 63 Sr kunnen zijn. Overigens is gebleken dat de rechtbank het geen probleem vindt dat oude zaken, uiteraard voordat zij verjaren, door het Openbaar Ministerie worden aangebracht.

Menig beoordelaar is van mening dat bij HVC- zaken de tijd tussen de hitmelding op het profielcluster en het plegen van het strafbaar feit niet meer mag bedragen dan twee jaar. Daarnaast worden zaken die vallen in de tussencategorie (zie paragraaf 4.1) meestal tot vijf jaar na het plegen van het misdrijf nog opgepakt. Wanneer er sprake is van strafverzwarende omstandigheden, zoals diefstal met geweldpleging waarbij het slachtoffer zwaar lichamelijk letsel wordt toegebracht¹⁵⁶ of zelfs overlijdt¹⁵⁷, kan de termijn van vijf jaar worden verschoven naar zeven jaar. Zaken die vallen in de laatste categorie, zoals zedenzaken en moord en doodslag¹⁵⁸, worden niet vaak 'oud' genoemd. Overigens zal moord nooit de stempel oud kunnen krijgen, omdat dit levensdelict nooit verjaart.

5.7.3 Maatschappelijke relevantie

Net als de term 'oude strafzaken' is het begrip 'maatschappelijke relevantie' ook niet opgenomen in het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht. De richtlijn 'Aanwijzing voor de opsporing' bevat wel een aantal punten die te maken hebben met de maatschappelijke relevantie. Deze worden hierna besproken.

Allereerst zal worden besproken wat 'schokkende feiten' zijn. Hierbij is de omvang van de aantasting van belangen of het welzijn van individuen of van de samenleving in criteria neergelegd:

¹⁵⁶ Bijvoorbeeld art. 312 lid 2 sub 4 Sr

¹⁵⁷ Bijvoorbeeld art. 312 lid 3 Sr

¹⁵⁸ Zij worden ook wel 12-jaars feiten genoemd vanwege de maximumstraf van 12 jaar gevangenis of meer.

- de lichamelijke integriteit is in aanzienlijke mate aangetast: iemand is overleden, er is letsel toegebracht waarbij specialistische medische hulp moet worden ingeroepen of er is iemand verkracht;
- de inbreuk op de eigendom is aanzienlijk, de waarde van het vernielde of gestolene is eerder in tien- of honderdduizenden Euro's te meten dan in honderden of duizenden, laat staan emotionele waarde;
- het strafbare feit betekent een bedreiging van de algemene veiligheid van personen en goederen, zoals gezondheidsdreiging door criminaliteit, terroristische bedreiging van infrastructuur. Ook kan het een aantasting opleveren voor de leefbaarheid in wijken, zoals door bijwerking van omvangrijke hennepcultuur;
- het feit vormt een algemeen risico voor het integer functioneren van belangrijke maatschappelijke functies, zoals de democratische orde, het openbaar bestuur, de rechterlijke macht en de financiële sector¹⁵⁹.

Er kunnen zich ook specifieke omstandigheden voordoen:

- sommige delicten kennen naast eventuele (lichte) materiële ook een forse aanslag op de geestelijke integriteit van burgers. Dat kan zich voordoen bij sommige vormen van discriminatie, maar is altijd het geval bij inbraak in de woning, bij ernstige aanranding of bij zware discriminatie. De maatschappij verlangt bij een inbraak bijvoorbeeld dat de politie onmiddellijk op de plaats delict naar sporen zoekt;
- een bijzonder brutale, grove wijze van handelen. Dus bijvoorbeeld: als een groep jongeren brutaal bij winkeliers diefstallen pleegt, wordt van politie en justitie verwacht dat daar achteraan wordt gegaan;
- het strafbare feit staat niet op zich, maar vormt een onderdeel van een nadrukkelijk patroon van feiten van dezelfde dader(groep). Men verwacht actie als er bijvoorbeeld sprake is van steeds terugkerende agressie¹⁶⁰.

Soms veroorzaakt het strafbare feit zeer grote beroering, waarmee de rechtsorde ernstig is geschokt. Het gaat hierbij om delicten als (kinder)moord, doodslag, terroristische aanslagen en (kinder)verkrachting. Bij dergelijke feiten wordt vanzelfsprekend al gerichte actie ondernomen. Zo wordt een recherchebijstandsteam ingericht, wordt uitvoerig technisch onderzoek verricht, vindt buurtonderzoek plaats en soms zelfs een grootschalig DNA-onderzoek onder delen van de bevolking¹⁶¹.

Uit bovenstaande blijkt dat de maatschappelijke relevantie bij feiten om de hoek komt kijken als sprake is van een delict dat daadwerkelijk en in betekenisvolle mate belangrijke individuele en collectieve waarden in gevaar brengt¹⁶².

Het spreekt voor zich dat zaken als (kinder)moord, doodslag en (kinder)verkrachting grote onrust veroorzaken onder plaatselijke bevolking. Ook trends in criminaliteit, zoals de reeks overvallen waar bijvoorbeeld Tilburg in 2008 mee te maken heeft gehad, veroorzaken ophef bij burgers. Daarom speelt de maatschappelijke relevantie over het algemeen een grote rol bij het oppakken van oude zaken. Opgemerkt dient te worden dat sommige beoordelaars de maatschappelijke relevantie niet als uitgangspunt nemen bij het oppakken van oude zaken. De reden hiervoor is dat sommige zaken door de maatschappij niet als ernstig worden

¹⁵⁹ <<http://www.om.nl/algemeneonderdelen/uitgebreidzoeken/@144180/aanwijzingvoorde/>>, geraadpleegd op 24-02-2009

¹⁶⁰ <<http://www.om.nl/algemeneonderdelen/uitgebreidzoeken/@144180/aanwijzingvoorde/>>, geraadpleegd op 24-02-2009

¹⁶¹ <<http://www.om.nl/algemeneonderdelen/uitgebreidzoeken/@144180/aanwijzingvoorde/>>, geraadpleegd op 24-02-2009

¹⁶² <<http://www.om.nl/algemeneonderdelen/uitgebreidzoeken/@144180/aanwijzingvoorde/>>, geraadpleegd op 24-02-2009

ervaren, maar voor een burger die slachtoffer wordt van een misdrijf wel een enorme impact heeft.

5.7.4 Belangen slachtoffer

De belangen van een burger die slachtoffer is geworden van een ernstig delict, zijn over het algemeen groot. Een slachtoffer gaat er vanuit dat verdachten vervolgd worden voor delicten die zij gepleegd hebben. Wanneer iemand slachtoffer wordt van een minder ernstig delict, zoals diefstal, spelen er voornamelijk individuele belangen.

Een slachtoffer heeft geen medebeslissingsrecht in de afdoening van 'zijn' strafzaak. Bij cruciale beslissingen, zoals het al dan niet vervolgen van verdachten, worden de belangen van het slachtoffer gehoord en afgewogen en wordt desgewenst de uitkomst van de belangenafweging verteld, maar het slachtoffer kan niet zelf mee beslissen. Daarnaast spelen ook andere belangen, dan alleen die van het slachtoffer. Alleen de professional, zoals de officier van justitie, heeft genoeg ervaring met andere strafzaken om die ene strafzaak van dat ene slachtoffer te kunnen vergelijken met al die andere strafzaken¹⁶³.

Wanneer wordt besloten een verdachte niet te vervolgen, heeft het slachtoffer de mogelijkheid om een klaagschrift in te dienen¹⁶⁴. Het Gerechtshof zal zich dan uitspreken over de beslissing tot niet vervolging.

5.7.5 Persoon van verdachte

De meest uiteenlopende personen krijgen te maken met politie en justitie. Zo zijn er de harde kernjongeren, de veelplegers, de zeer actieve veelplegers, personen die één delict plegen in de relationele sfeer en personen die maar één of twee keer met politie en justitie in aanraking zijn geweest. Uit onderzoek is gebleken dat de persoon van verdachte een grote rol speelt bij het oppakken van oude zaken. Strafbare feiten, gepleegd door (zeer actieve) veelplegers, worden altijd opgepakt en vervolgd. Omdat deze personen geregeld met justitie in aanraking komen, kunnen de oude zaken gevoegd worden bij het nieuwe gepleegde delict.

Een zaak wordt niet opgepakt als een verdachte forse veroordelingen heeft gehad die dateren van na het plegen van het strafbare feit. Een verdachte wordt ook niet vervolgd als deze op het moment van de hitmelding een gevangenisstraf van minimaal anderhalf jaar uitzit of een ISD- maatregel opgelegd heeft gekregen.

5.8 Sepot

Wanneer uiteindelijk wordt besloten een verdachte niet te vervolgen voor een strafbaar feit, dient er altijd een sepotbeslissing genomen te worden. Vaak wordt deze beslissing tot afdoening van een zaak niet genomen. Het is belangrijk om dit wel te doen, zodat voor iedereen, zowel verdachten als medewerkers van het Openbaar Ministerie, duidelijk is geworden dat een bepaalde oude zaak is afgedaan en niet meer (verder) wordt onderzocht.

De 'Aanwijzing gebruik sepotgronden', opgesteld door het College van procureurs- generaal, bevat, naast regels over de wijze waarop klachten over de genomen sepotbeslissing moeten

¹⁶³ Mevis 2006, p. 409

¹⁶⁴ Art. 12 Sv

worden behandeld, alle sepotgronden. Zoals in paragraaf 5.3.2 besproken kan er altijd op een sepotbeslissing teruggekomen worden.

5.9 Verschillen en overeenkomsten tussen diverse Arrondissementsparketten

Er bestaan diverse verschillen en overeenkomsten tussen de diverse Arrondissementsparketten betreffende het oppakken van oude zaken. De belangrijkste worden hieronder besproken:

- het standpunt van sommige beoordelaars is om alle verdachten te vervolgen. Uiteraard kunnen bijzondere omstandigheden een uitzondering opleveren;
- menig beoordelaar neemt het capaciteitsprobleem van de politie mee in de afweging om al dan niet te vervolgen;
- sommige beoordelaars hebben overleg met het slachtoffer over het al dan niet oppakken van oude zaken. Wanneer slachtoffers het strafbare feit wat jegens hen gepleegd is, hebben verwerkt, kunnen zij aangeven niet op een vervolging te zitten wachten. Soms gaat de beoordelaar hierin mee;
- soms wordt er een afweging gemaakt ten aanzien van het DNA- profiel. Sommige beoordelaars vinden het belangrijk dat het DNA- profiel van de verdachte in de DNA-databank blijft zitten en besluiten daarom te vervolgen. Zij willen voorkomen dat het profiel verloren gaat als een zaak bijvoorbeeld geseponeerd wordt. De achterliggende gedachte is dat ze verwachten deze verdachte vaker te zullen tegen komen bij strafbare feiten.

De grootste verschillen zijn merkbaar bij het oppakken van woninginbraken, diefstallen, overvallen en HVC- zaken. De verschillen uiten zich voornamelijk in het oppakken van die zaken, waarbij de tijd tussen de hitmelding op het profielcluster en het plegen van het strafbaar feit nog acceptabel is.

De enige overeenkomst die is gevonden is dat alle beoordelaars van mening zijn dat ernstige misdrijven, zoals 12- jaarsfeiten, te allen tijden moeten worden opgepakt.

6 Conclusie

Dit rapport heeft tot doel antwoord te geven op de volgende onderzoeksvraag:

‘Op basis van welke criteria zou de forensisch officier van justitie moeten beslissen voor welke strafbare feiten, die door DNA- onderzoek bekend zijn geworden, een verdachte al dan niet nog vervolgd gaat worden?’

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat het onderzoek naar het opstellen van criteria heeft opgeleverd en welke conclusies daaruit voortvloeien. Daarbij spelen de wijze van beoordelen, de beoordelaars en de hits die voortvloeien uit het Verdrag van Prüm een grote rol.

Allereerst dient opgemerkt te worden dat DNA- onderzoek een hot item is in de media. Onlangs werd bekend dat er in 2008 ruim vierduizend misdrijven en personen aan elkaar gekoppeld werden door middel van een DNA- hit uit de DNA- databank. Dat zijn er ongeveer tachtig per week. De bekendste match die het NFI vorig jaar vond was die in de Puttense moordzaak uit 1994¹⁶⁵. Door dit in het nieuws te brengen, zal de burger zich realiseren dat Nederland beschikt over een krachtig opsporingsinstrument dat zich steeds verder ontwikkelt. De ontwikkelingen in DNA- onderzoek en de verwachte groei in het aantal hits die voortvloeien uit de DNA- databank zullen in de nabije toekomst verder bijdragen bij het opsporen van verdachten van gepleegde strafbare feiten.

Gelet op bovenstaande, en mede gelet op het gelijkheidsbeginsel en de Aanwijzing Kader voor Strafvordering (zie paragraaf 5.5.1) is het belangrijk dat het Openbaar Ministerie op één lijn komt te zitten voor wat betreft het vervolgen van verdachten van oude onopgeloste strafzaken.

6.1 DNA- afname in buitenland

Op grond van het Verdrag van Prüm werken verschillende Europese landen samen bij de bestrijding van (internationale) criminaliteit. De internationale vergelijking van DNA- profielen heeft inmiddels geleid tot een groot aantal matches. Het Openbaar Ministerie maakt nog geen optimaal gebruik van dit verdrag. De reden hiervoor ligt in de tijd en moeite die rechtshulpverzoeken kosten en het feit dat de buitenlandse wetgeving verschillen vertoont met de Nederlandse wetgeving. Het betrekken van buitenlandse onderzoeksresultaten in een Nederlandse strafzaak is dan ook een onzekere factor omdat er op voorhand geen duidelijkheid bestaat of het DNA- onderzoek uit het buitenland zonder meer als bewijs in Nederlandse zaken gebruikt kan worden.

Uit het onderzoek is gebleken dat internationale vergelijking van DNA- profielen mogelijk is gemaakt, echter bestaat nog onduidelijkheid over het al dan niet rechtmatig afnemen van DNA- materiaal in het buitenland.

6.2 Beoordelen oude strafzaken

Uit gesprekken die zijn gevoerd met de geïnterviewden blijkt dat er diverse werkwijzen zijn ontwikkeld voor het beoordelen van oude onopgeloste strafzaken, dit is in strijd met de opgestelde Aanwijzing Kader voor Strafvordering. Een landelijk geüniformeerde werkwijze

¹⁶⁵ <<http://www.nu.nl/algemeen/1951909/wekelijks-dna-matches-ernstige-criminaliteit.html>>, geraadpleegd 22-04-2009

ontbreekt voor forensisch officieren van justitie. Zowel het College van procureurs- generaal als de Eerste en Tweede Kamer hebben hieromtrent geen beleid geformuleerd.

De grootste verschillen in het beoordelen van oude zaken uiten zich in het tijdsbestek waarin deze zaken nog worden opgepakt. Zo vervolgt een forensisch officier van justitie een woninginbraak tot twee jaar na het plegen van het strafbaar feit, terwijl een andere officier de woninginbraak vervolgt totdat dit niet meer mogelijk is wegens verjaring van het feit. Ook speelt de maatschappelijke relevantie bij verschillende Arrondissementsparketten een grote rol, terwijl andere parketten de afweging om een zaak al dan niet op te pakken niet laten afhangen van de onrust die de pleger van het strafbare feit heeft veroorzaakt. Zo gebeurt het dat het ene parket alleen de maatschappelijke relevantie bekijkt, terwijl het andere parket alleen oog heeft voor de individuele belangen van het slachtoffer. Daarnaast speelt bij het oppakken van oude zaken de capaciteit van de politie een grote rol. Het gebeurt te vaak dat de politie over te weinig mensen en te weinig tijd beschikt om oude zaken opnieuw te onderzoeken. De beoordelaar van deze zaken neemt vaak de capaciteitsproblemen van de politie mee in de afweging om al dan niet te vervolgen, waardoor een vergelijkbare strafzaak aan de ene kant van het land niet wordt opgepakt, terwijl dezelfde soort zaak aan de andere kant van het land wel wordt opgepakt. Politie en justitie zijn op elkaar aangewezen bij de opsporing en vervolging van strafbare feiten, maar dat neemt niet weg dat het capaciteitsprobleem een intern probleem is.

Verder worden verdachten van HVC- zaken vaak na twee jaar niet meer vervolgd. In hoofdstuk vier is beschreven dat onder HVC- zaken niet alleen lichtere misdrijven vallen, zoals vernieling en auto- inbraak, maar ook ernstigere strafbare feiten, zoals woninginbraken. Bij het ontvangen van het profielcluster wordt op dit moment, nadat gekeken is of er nog vervolging kan plaatsvinden, door de beoordelaar bekeken of het nog opportuun is te vervolgen. Hierbij wordt dus vaak gezegd dat vervolging van HVC- zaken na twee jaar niet meer opportuun is, terwijl HVC- zaken ook ernstige delicten kunnen betreffen. Bij het beoordelen van zaken die staan vermeld op profielclusters wordt er bij HVC- zaken geen onderscheid gemaakt in het soort zaken en de ernst daarvan.

6.3 Beoordelaars

De beoordelaar van oude zaken, dit kan zowel de forensisch officier van justitie als de forensisch parketsecretaris zijn, verricht de forensische werkzaamheden naast zijn/ haar gewone werkzaamheden. Over het algemeen betekent dit dat, omwille van de beschikbare tijd, er keuzes gemaakt worden bij het al dan niet oppakken van oude zaken. Net als bij de politie, speelt ook bij het Openbaar Ministerie de capaciteit een rol.

Dit betekent dat de meeste beoordelaars te weinig tijd hebben gekregen om oude strafzaken te beoordelen. Kortom, zij zijn niet genoeg vrijgemaakt om forensische werkzaamheden te verrichten. Gezien de ontwikkeling in het aantal matches mag verwacht worden dat de druk op de huidige organisatie in de toekomst nog verder zal toenemen.

7 Aanbevelingen

Dit laatste hoofdstuk bevat de aanbevelingen die uit het onderzoek voortvloeien. De aanbevelingen zijn verdeeld in paragrafen, waarbij de eerste paragraaf de belangrijkste aanbeveling vormt en antwoord geeft op de onderzoeksvraag.

7.1 Criteria

De criteria zijn tot stand gekomen door de informatie die is verkregen uit het onderzoek. Daarbij is gelet op het opportuniteitsbeginsel en de verjaringstermijnen die zijn vastgelegd in artikel 70 van het Wetboek van Strafrecht.

In de volgende subparagrafen wordt uitgelegd welke afwegingen zijn gemaakt bij het opstellen van de criteria. Daarnaast wordt de haalbaarheid besproken en worden aanbevelingen gedaan om de criteria te doen slagen.

Het is belangrijk te vermelden dat er bij het beoordelen van HVC- zaken, die staan vermeld op het profielcluster, geen onderscheid wordt gemaakt in het soort zaken en de ernst daarvan. HVC- zaken dienen in de toekomst uitgesplitst te worden. Door de zaken niet meer standaard HVC- zaken te noemen, maar te kijken naar de delictsomschrijving en de maximumstraf, zal blijken dat de strafzaken onder verschillende criteria vallen.

7.1.1 Verantwoording criteria

Bij het opstellen van de criteria, die moeten leiden tot een geüniformeerde werkwijze, is rekening gehouden met het feit dat de criteria haalbaar en zo objectief mogelijk moeten zijn.

Daarom wordt per inhoudelijke factor (voor meer informatie zie paragraaf 5.7) de volgende afweging gemaakt:

- ernst van het feit. Omdat deze factor objectief meetbaar is, de ernst van het feit komt tot uiting in de strafmaat, wordt deze meegenomen in de criteria;
- ouderdom van het feit. Ook deze factor is objectief meetbaar, verjaringstermijnen bepalen namelijk wanneer het recht tot strafvervolgning stopt. De ouderdom van het feit wordt dan ook meegenomen in de criteria;
- maatschappelijke relevantie. Het is per strafzaak verschillend of een zaak maatschappelijk relevant is. De maatschappelijke relevantie is dan ook te casuïstisch en wordt niet meegenomen in de criteria;
- belangen van het slachtoffer. De belangen van het slachtoffer kunnen geen criterium worden, omdat er dan altijd vervolgd zou moeten worden;
- persoon van verdachte. Ook de persoon van verdachte is geen criterium geworden, omdat deze factor nooit uniform kan worden toegepast vanwege het feit dat elke verdachte verschilt.

Strafzaken verschillen erg van elkaar, met name op de gebieden 'maatschappelijke relevantie', 'belangen van het slachtoffer' en 'persoon van verdachte'. Gezegd kan worden dat strafzaken op die drie gebieden erg casuïstisch zijn. Omdat alleen de ernst en de ouderdom van het feit objectief meetbaar zijn, zijn de criteria alleen op deze twee factoren gebaseerd.

De beoordelingsruimte die in de criteria is gelaten, zorgt ervoor dat in individuele gevallen en onder speciale omstandigheden kan worden afgeweken van de criteria. Te denken valt aan een verdachte die recent is veroordeeld voor een ernstig delict en daar meerdere jaren

gevangenisstraf voor dient uit te zitten, terwijl de hitmelding betrekking heeft op een redelijk gering feit, zoals auto- inbraak.

Daarnaast is het capaciteitsprobleem van de politie geen criterium geworden. De ontbrekende capaciteit mag namelijk niet bepalen dat verdachten niet vervolgd worden voor feiten die zij in het verleden hebben gepleegd.

7.1.2 Vaststelling van criteria

Het verdient aanbeveling dat forensisch officieren van justitie de opgestelde criteria in hun landelijk overleg als advies aannemen teneinde te komen tot landelijke afspraken. Daarnaast dient het College van procureurs- generaal beleid te formuleren rondom het onderwerp oude onopgeloste strafzaken en DNA- onderzoek.

Voordat de criteria toegepast kunnen worden, dient uiteraard eerst bekeken te worden of het DNA- profiel terecht in de DNA- databank zit en of het gaat om een feit waar de betreffende verdachte mogelijk al voor is veroordeeld, of dat de zaak is geseponeerd. Wanneer dit duidelijk is, kunnen de zaken aan de navolgende criteria getoetst worden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat bijvoorbeeld feiten en omstandigheden kunnen bepalen dat van de criteria kan worden afgeweken en dat een zaak na de gestelde termijn toch opgepakt kan worden.

- Strafbare feiten waarbij de maximumstraf minder dan vier jaar gevangenis is, worden tot *drie jaar* na het plegen van het delict opgepakt. Het kan hier gaan om bijvoorbeeld mishandeling (art. 300 lid 1 Sr) en vernieling (art. 350 Sr);
- Strafbare feiten waarbij de maximumstraf varieert van vier tot zes jaar gevangenis, worden tot *vijf jaar* na het plegen van het delict opgepakt. Het kan hier gaan om bijvoorbeeld openlijke geweldpleging (art. 141 lid 1 Sr), mishandeling met zwaar lichamelijk letsel (art. 300 lid 2 Sr) en diefstal (art. 310 Sr);
- Strafbare feiten waarbij de maximumstraf varieert van zes tot negen jaar gevangenis, worden tot *zeven jaar* na het plegen van het delict opgepakt. Het kan hier gaan om bijvoorbeeld ontucht met een kind (art. 247 Sr), vrijheidsberoving (art. 282 lid 1 Sr) en mishandeling met zwaar lichamelijk letsel (art. 302 lid 1 Sr);
- Strafbare feiten waarbij de maximumstraf varieert van negen tot twaalf jaar gevangenis, worden tot *negen jaar* na het plegen van het delict opgepakt. Het kan hier gaan om bijvoorbeeld openlijke geweldpleging met zwaar lichamelijk letsel als gevolg (art. 141 lid 2 sub 2 Sr), vrijheidsberoving met zwaar lichamelijk letsel (art. 282 lid 2 Sr), zware mishandeling met de dood als gevolg (art. 302 lid 2 Sr), diefstal met geweld (art. 312 lid 1 Sr) en afpersing (art. 317 Sr);
- Strafbare feiten waarbij de maximumstraf 12 jaar gevangenis of meer is, worden *te allen tijde* opgepakt totdat het recht tot vervolging vervalt door verjaring.

7.1.3 Haalbaarheid criteria

Voor het slagen van deze criteria dient er genoeg capaciteit bij zowel de politie als bij het Openbaar Ministerie te zijn. De politieorganisatie dient een prioritering vast te stellen en de beschikbare capaciteit effectiever te benutten of, indien niet mogelijk, uit te breiden.

Indien de opgestelde criteria worden omgezet naar landelijke afspraken, betekent dit dat elke beoordelaar binnen het Openbaar Ministerie oude onopgeloste strafzaken kan oppakken. Door de criteria kunnen de druk bezette forensisch officieren van justitie en forensisch parketsecretarissen ontlast worden bij hun dagelijkse werkzaamheden. Kortom, in de organisatie kan effectiever gewerkt worden.

Deze oplossing heeft echter een negatief gevolg. Het zou de kwaliteit niet ten goede komen als andere beoordelaars met geen of weinig kennis op het gebied van DNA oude zaken gaan oppakken. Daarom verdient het aanbeveling dat de forensisch officier van justitie en de forensisch parketsecretaris voor meer uren worden ingeroosterd om forensische werkzaamheden te verrichten. Daarnaast verdient het aanbeveling te onderzoeken of eenvoudige werkzaamheden naar een lager niveau in de organisatie, zoals de DNA-administratie, gedelegeerd kunnen worden.

Het gevolg hiervan is dat de verwachte groei in het aantal matches opgevangen wordt en dat de specialistische forensische kennis wordt ingezet op die plekken waar dat het meeste rendement oplevert.

De verwachting is dat door het toepassen van deze criteria Arrondissementsparketten er veel werk bij krijgen, omdat meer verdachten vervolgd gaan worden. Het gevolg is dat de werkbelasting en de zittingscapaciteit toe zullen nemen. Indien dat een probleem oplevert, kan worden gedacht aan voeging ad informandum. Uiteraard kan dit alleen toegepast worden bij personen die op dat moment in het 'verdachte- traject' zitten.

Een korte toelichting over voeging ad informandum: voeging ad informandum is een afdoeningswijze die in de praktijk een belangrijke rol speelt, maar niet wettelijk is geregeld. Van voeging is sprake als meerdere feiten gelijktijdig op dezelfde terechtzitting worden behandeld en die feiten in één en dezelfde dagvaarding zijn tenlastegelegd¹⁶⁶. Ad informandum gevoegde delicten worden beschouwd als bijzondere voorwaarden die op een straf van invloed kunnen zijn. De ad informandum gevoegde feiten worden niet tenlastegelegd maar kunnen¹⁶⁷, indien een verdachte deze bekent, van invloed zijn op de op te leggen straf. Wanneer verdachte verstek heeft laten gaan, mag met deze gevoegde feiten rekening worden gehouden bij de strafoplegging. Verdachte dient dan wel in het voorbereidend onderzoek bekend te hebben en voor aanvang van het onderzoek ter terechtzitting moet verdachte zijn medegedeeld dat er feiten ad informandum zijn gevoegd¹⁶⁸.

Daarnaast verdient het aanbeveling oude zaken ad informandum op de tenlastelegging te vermelden als een zaak volgens de criteria niet meer opgepakt kan worden. Hier kan alleen sprake van zijn als het Openbaar Ministerie een profielcluster ontvangt van een persoon die op dat moment wegens een recente strafzaak in het 'verdachte- traject' zit. De rechtbank oordeelt niet over de oude zaken, maar krijgt wel een beter en uitgebreider beeld van verdachte, wat uiteindelijk mee kan spelen in de op te leggen straf voor de recente strafzaak. Voeging ad informandum is dan uiteindelijk de enige manier om oude zaken voor de laatste keer onder de aandacht te brengen.

7.2 Buitenland

Uit onderzoek is gebleken dat het Verdrag van Prüm reeds tot een groot aantal matches heeft geleid, wat betekent dat er veel verdachten aan sporen kunnen worden gekoppeld. Daarom zijn voor de buitenlandse hits ook enkele richtlijnen opgesteld.

¹⁶⁶ Cleiren & Nijboer 2007, p. 970

¹⁶⁷ Het staat de rechter vrij bij de strafoplegging rekening te houden met een ad informandum gevoegd feit, wanneer op grond van de door de verdachte ter terechtzitting gedane erkenning aannemelijk is geworden dat hij dat feit heeft begaan en wanneer voorts ervan mag worden uitgegaan dat het Openbaar Ministerie geen strafvervolgning ter zake van dat feit zal instellen, HR 24 maart 2009, LJN *BH1784*

¹⁶⁸ Cleiren & Nijboer 2007, p. 717

7.2.1 Richtlijnen buitenland

Bij spoor- spoor hits, voortvloeiende uit het Verdrag van Prüm, is er nog steeds geen resultaat en kan er geen persoon worden gekoppeld aan de sporen die gevonden zijn in Nederland. Daarom dienen, ondanks de inspanning die een rechtshulpverzoek kost, alleen bij strafbare feiten waarbij de maximumstraf 12 jaar gevangenis of meer is, altijd onderzoeksgegevens uit het buitenland opgevraagd te worden om nader onderzoek te kunnen verrichten. Het ligt namelijk in de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie om zoveel mogelijk inspanning te verrichten om een verdachte te vervolgen voor het delict wat deze gepleegd heeft.

Bij spoor- persoon hits, ook voortvloeiende uit het Verdrag van Prüm, kan er een persoon worden gekoppeld aan een spoor wat in Nederland is gevonden. Deze zaken worden getoetst aan de criteria uit paragraaf 7.1.2. Als blijkt dat het nog mogelijk is een zaak op te pakken, wordt een rechtshulpverzoek tot het verkrijgen van de persoonsgegevens van verdachte ingediend.

7.2.2 Inzicht in buitenlandse wetgeving

Het is voor forensisch officieren van justitie op voorhand niet duidelijk of de onderzoeksresultaten van het DNA- onderzoek uit het buitenland zonder meer als bewijs in Nederlandse strafzaken gebruikt kan worden.

Onderzoekster heeft geen inzicht gekregen in de richtlijnen en wetgeving van andere landen, omdat de geïnterviewden niet bleken te beschikken over deze kennis. Daarnaast is aanvullend contact gezocht met het coördinatiepunt bij het NFI. Ook dit heeft niet geleid tot het verkrijgen van informatie.

Het verdient daarom aanbeveling om in de toekomst te komen tot inzicht in de wetgeving van landen die zijn aangesloten bij het Verdrag van Prüm. Daarbij dient vastgelegd te worden wanneer de verschillen in wetgeving kunnen leiden tot onrechtmatig verkregen DNA- bewijs op grond van de Nederlandse wetgeving.

Literatuurlijst

Verdragen

- Verdrag van Prüm

Jurisprudentie

- HR 24 maart 2009, LJV BH1784
- HR 13 mei 2008, NJ 2008, 628
- HR 13 mei 2008, NJ 2008, 627
- HR 29 november 2005, NJ 2006, 176
- Hof 's-Hertogenbosch 16 juli 2008, LJV BF7373
- Rb. Rotterdam 16 oktober 2007, LJV BC0575

Boeken

- A.P.A. Broeders & E.R. Muller, *Forensische wetenschap. Studies over forensische kennis en organisatie*, Deventer: Kluwer 2008.
- C.P.M. Cleiren & J.F. Nijboer, *Wetboek van Strafrecht. Tekst en Commentaar*, Deventer: Kluwer 2007.
- C.P.M. Cleiren & J.F. Nijboer, *Wetboek van Strafvordering. Tekst en Commentaar*, Deventer: Kluwer 2007.
- G.J.M. Corstens, *het Nederlands strafprocesrecht*, Deventer: Kluwer 2008.
- Ch.J. Enschedé, *Beginnelen van strafrecht*, Deventer: Kluwer 2008.
- P.A.M. Mevis, *Capita Strafrecht. Een thematische inleiding*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2006.
- M.M. Prinsen, *Forensisch DNA-onderzoek. Een balans tussen opsporing en fundamentele rechten*, Nijmegen: WLP 2008.

Artikelen

- S. Sonnemans, 'Moord door diefstal opgelost', *AD* 26 februari 2009
- I. Riedstra, '105 arrestaties bij grote dna-actie', *Brabants Dagblad* 12 december 2008

Internet

- www.dnaspooren.nl, diverse malen geraadpleegd in de periode 09-12-2008 tot en met 19-03-2009
- www.eerstekamer.nl, zoekterm 'DNA', geraadpleegd op 22-01-2009
- <http://www.erasmusmc.nl/overerasmusmc/newsarticles/oogkleur.dna.voorspellen>, geraadpleegd op 17-03-2009
- <http://www.forensic-services.nl>, geraadpleegd op 08-04-2009
- <http://www.forensischinstituut.nl/search.aspx?simpleSearch=luminol>, geraadpleegd op 28-02-2009
- <http://www.forensischinstituut.nl/search.aspx?simpleSearch=jaarverslag>, geraadpleegd op 16-01-2009
- http://www.forensischinstituut.nl/nieuws/koppeling_nederlandse_en_duitse_dna_database.nk.aspx, geraadpleegd op 28-02-2009

- http://www.forensischinstituut.nl/nieuws/bijna_500_internationale_DNA_matches_door_vrdrag_van_prum.aspx?cp=68&cs=18251>, geraadpleegd op 22-04-09
- www.google.nl>, diverse malen geraadpleegd in de periode 09-12-2009 tot en met 01-03-2009
- <http://www.humgen.nl/fldo/>>, geraadpleegd op 08-04-2009
- <http://www.justitie.nl/actueel/persberichten/archief-2008/80626dna-krachtig-instrument-in-de-opsporing.aspx?cp=34&cs=579>>, geraadpleegd op 22-01-2009
- <http://www.minbuza.nl/verdragen/>>, geraadpleegd op 09-12-2008
- <http://www.nu.nl/algemeen/1951909/wekelijks-dna-matches-ernstige-criminaliteit.html>>, geraadpleegd 22-04-2009
- www.nu.nl>, diverse malen geraadpleegd in de periode 09-12-2008 tot en met 22-04-2009
- http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/opsporing/@144180/aanwijzing_vo_or_de/>, geraadpleegd op 06-02-2009
- http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/vervolging@144230/aanwijzing_kader/>, geraadpleegd op 23-02-2009
- http://www.om.nl/organisatie/item_14364/iteam_147876/>, geraadpleegd op 01-03-2009
- <http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/opsporing/@147887/aanwijzing/>>, geraadpleegd op 23-02-2009
- <http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/>>, geraadpleegd op 23-02-2009
- <http://www.om.nl/organisatie/>>, geraadpleegd op 23-02-2009
- http://www.om.nl/algemeneonderdelen/uigebreedzoeken@144190/aanwijzing_gebruik/>, geraadpleegd op 26-04-2009
- <http://www.postbus51.nl/nl/home/themas/maatschappij-en-samenleving/geweld-overlast-en-mishandeling/mishandeling-en-seksueel-misbruik/geldt-er-een-verjaringstermijn-voor-het-aangeven-van-seksueel-misbruik-van-kinderen.html>>, geraadpleegd op 30-03-2009
- http://www.regering.nl/Actueel/Persberichten_ministerraad/2009/maart/13/Kabinet_versterkt_aanpak_misdaad_met_nieuw_DNA_onderzoek>, geraadpleegd op 17-03-2009
- http://www.telegraaf.nl/buitenland/1401649/DNA-vergelijking_levert_hits_op_.html?p=27.1>, geraadpleegd op 22-01-2009
- http://www.trouw.nl/nieuws/nederland/article2736632.ece/DNA-databank_groeit_hard.html>, geraadpleegd 22-04-09
- www.tweedekamer.nl>, zoekterm 'DNA', geraadpleegd op 22-01-2009
- <http://www.verilabs.nl>>, geraadpleegd op 08-04-2009
- http://www.volkskrant.nl/wetenschap/article1161355.ece/Dna-spoor_kan_oogkleur_verraden>, geraadpleegd op 17-03-2009
- <http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/dna-wetgeving-in-rechtsvergelijkend-perspectief.aspx>>, geraadpleegd op 19-02-2009
- <http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/onderzoek-proces-wet-dna-onderzoek-in-strafzaken-wet-1-november-2001-over-het-jaar-2004.aspx>>, onder bijlage 'Samenvatting', geraadpleegd op 20-03-2009

Parlementaire stukken

- *Stb.* 2008, 530
- *Stb.* 2008, 25
- *Stb.* 2005, 18
- *Stb.* 2004, 465
- *Stb.* 2001, 335
- *Trb.* 2008, 74
- *Trb.* 2005, 197
- *Stcrt.* 2001, 234
- *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 1

- *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 2
- *Kamerstukken II* 2007/08, 31 415, nr. 3
- *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 3
- *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 4
- *Kamerstukken II* 2006/07, 30 881, nr. 6
- *Kamerstukken II* 2004/05, 28 685, nr. 13
- *Kamerstukken II* 2002/03, 28 685, nr. 3
- *Kamerstukken II* 2002/03, 28 685, nr. 5
- *Kamerstukken I* 2008/09, 30 881, G
- *Aanhangsel Handelingen II* 2007/08, nr. 3303

Diverse

- NFI Jaarverslag 2008
- NFI Jaarverslag 2006
- De Essenties van forensisch DNA-onderzoek - Hoofdstuk 2 Sporen van lichaamsvloeistoffen - versie 4, mei 2008
- De Essenties van forensisch DNA- onderzoek - Hoofdstuk 4 Forensisch onderzoek en bewijswaarde van biologische contactsporen – versie 4, mei 2008
- De Essenties van forensisch DNA-onderzoek - Hoofdstuk 9 Uiterlijk waarneembare persoonskenmerken - versie 4, mei 2008
- Openbaar Ministerie, beleidsnotitie, *Instructie DNA-onderzoek bij veroordeelden*, 19 januari 2009
- Openbaar Ministerie, beleidsnotitie *Instructie DNA-onderzoek*, 15 oktober 2007
- Interne memo 'Notitie DNA- werkzaamheden' van mr. P.W.P. Emmen d.d. 1 april 2009
- Brief van de afdeling Handhavingsbeleid van het College van procureurs-generaal aan o.a. alle hoofdofficieren van justitie, d.d. 8 juli 2008.
- Lezing 'DNA, lust of last', door forensisch officier van justitie mr. P.W.P. Emmen, d.d. 17-12-2008
- Brochure 'De Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden' van het Ministerie van Justitie, 2007

Interviews

- Gesprek met de heer R. van den Broek, sporencoördinator bij de unit Forensische Technische Ondersteuning van de politie Midden en West Brabant, d.d. 03-02-2009
- Gesprek met mevrouw mr. E.E. van der Bijl, landelijk officier Forensische Research, d.d. 05-02-2009
- Gesprek met mevrouw mr. N. de la Cousine, beleidsmedewerker en portefeuillehouder DNA van het Parket-Generaal, d.d. 05-02-2009
- Gesprek met de heer drs. A. Pullen, projectleider implementatie bij het Parket-Generaal, d.d. 10-02-2009
- Gesprek met mevrouw mr. H. de Koning, forensisch officier van justitie te 's-Gravenhage, d.d. 11-02-2009
- Gesprek met de heer mr. W. van Schaaijk, forensisch officier van justitie te Amsterdam, d.d. 18-02-2009
- Gesprek met mevrouw mr. H.A.A. Vrijhoeven, forensisch officier van justitie te 's-Hertogenbosch, d.d. 10-03-2009
- Gesprek met de heer mr. H.J. Donker, rechercheofficier van justitie te Breda, d.d. 06-05-2009

Bijlagen

Bijlage 1 Profielcluster A

DNA-profielcluster 143

Bijlage bij HVC-08-305

Overzicht van de matchende DNA-profielen die bij het NFI zijn geregistreerd onder DNA-profielcluster 143. Toekomstige matches met dit DNA-profielcluster krijgen hetzelfde DNA-profielclusternummer toegewezen.

Een DNA-profielcluster kan bestaan uit volledige en onvolledige DNA-profielen en DNA-mengprofielen. In sommige gevallen kunnen uit DNA-mengprofielen enkelvoudige DNA-profielen worden afgeleid.

Naast de desbetreffende zaakgegevens is van elk spoor weergegeven of er een volledig DNA-profiel, een onvolledig DNA-profiel of een DNA-mengprofiel is verkregen. Bovendien is de berekende frequentie van het DNA-profiel (van het spoor) vermeld. Dit is de kans dat een willekeurig gekozen persoon hetzelfde DNA-profiel heeft als dat van het spoor.

NFI-zaaknummer	2008.07.24.071
NFI-batchnummer	HVC-08-305
Stuk van overtuiging	een bloedspoor
DNA-identiteitszegel	GVA624#01
Delict	Voertuigdiefstal
Naam opdrachtgever	
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Breda
Parketnummer	-
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Midden- en West-Brabant
Regio-batchnummer	20-2008-015
Kenmerk aanvrager	PL206c/08-158755/008/006]
Soort DNA-profiel	volledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	04 augustus 2008
Datum rapportage	

NFI-zaaknummer	2002.02.26.014
NFI-batchnummer	HVC-02-006
Stuk van overtuiging	een bloedspoor
DNA-identiteitszegel	ADG023#01
Delict	voertuigdiefstal
Naam opdrachtgever	mr. '
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Breda
Parketnummer	TR 41-41-02
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Midden- en West-Brabant
Regio-batchnummer	20-2002-003
Kenmerk aanvrager	PL2034/02-010609/005/001
Soort DNA-profiel	onvolledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	11 maart 2002
Datum rapportage	15 maart 2002

DNA-profielcluster 143 (vervolg)

Bijlage bij HVC-08-305

NFI-zaaknummer	2002.03.20.014
NFI-batchnummer	HVC-02-009
Stuk van overtuiging	een bloedspoor
DNA-identiteitszegel	AEE963#01
Delict	voertuigdiefstal
Naam opdrachtgever	mr.
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Breda
Parketnummer	-
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Midden- en West-Brabant
Regio-batchnummer	20-2002-004
Kenmerk aanvrager	PL2034/2-030961 004 001
Soort DNA-profiel	volledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	02 april 2002
Datum rapportage	04 april 2002

NFI-zaaknummer	2002.04.10.005
NFI-batchnummer	HVC-02-012
Stuk van overtuiging	een bloedspoor
DNA-identiteitszegel	AEE292#01
Delict	inbraak
Naam opdrachtgever	mr.
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Breda
Parketnummer	02/004242-02
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Midden- en West-Brabant
Regio-batchnummer	20-2002-005
Kenmerk aanvrager	PL2034/2-534365 005 001
Soort DNA-profiel	volledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	15 april 2002
Datum rapportage	18 april 2002

NFI-zaaknummer	2003.06.05.016
NFI-batchnummer	HVC-03-108
Stuk van overtuiging	een bemonstering
DNA-identiteitszegel	AJF257#01
Delict	inbraak
Naam opdrachtgever	mr.
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Breda
Parketnummer	TR4395-03
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Midden- en West-Brabant
Regio-batchnummer	20-2003-008
Kenmerk aanvrager	PL2034/03-544375 005 001
Soort DNA-profiel	afgeleid SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	20 juni 2003
Datum rapportage	09 juli 2003

DNA-profielcluster 143 (vervolg)

Bijlage bij HVC-08-305

NFI-zaaknummer	2005.08.26.029
NFI-batchnummer	
Stuk van overtuiging	referentiemonster wangslimvlies van (geboren op)
DNA-identiteitszegel	RDW586
Delict	inbraak
Naam opdrachtgever	mr. .
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Dordrecht
Parketnummer	11/510233-05
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Zuid-Holland-Zuid
Regio-batchnummer	
Kenmerk aanvrager	RPZHOZ/05-077499
Soort DNA-profiel	volledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	n.v.t.
Datum opname DNA-databank	19 september 2005
Datum rapportage	03 oktober 2005
Strafrechtelijke status zoals bekend bij het NFI	Verdachte

NFI-zaaknummer	2005.09.30.026
NFI-batchnummer	HVC-05-322
Stuk van overtuiging	een bloedspoor
DNA-identiteitszegel	AHL978#01
Delict	inbraak
Naam opdrachtgever	mr. .
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Dordrecht
Parketnummer	-
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Zuid-Holland-Zuid
Regio-batchnummer	18-2005-014
Kenmerk aanvrager	PL1810/05-077499 14/2
Soort DNA-profiel	onvolledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	20 oktober 2005
Datum rapportage	25 oktober 2005

Bijlage 2 Profielcluster B

DNA-profielcluster 393

Bijlage bij NFI-zaaknummer 2005.10.03.132

KOPIE

Overzicht van de matchende DNA-profielen die bij het NFI zijn geregistreerd onder DNA-profielcluster 393. Toekomstige matches met dit DNA-profielcluster krijgen hetzelfde DNA-profielclusternummer toegewezen.

Een DNA-profielcluster kan bestaan uit volledige en onvolledige DNA-profielen en DNA-mengprofielen. In sommige gevallen kunnen uit DNA-mengprofielen enkelvoudige DNA-profielen worden afgeleid.

Naast de desbetreffende zaakgegevens is van elk spoor weergegeven of er een volledig DNA-profiel, een onvolledig DNA-profiel of een DNA-mengprofiel is verkregen. Bovendien is de berekende frequentie van het DNA-profiel (van het spoor) vermeld. Dit is de kans dat een willekeurig gekozen persoon hetzelfde DNA-profiel heeft als dat van het spoor.

NFI-zaaknummer	2005.10.03.132
NFI-batchnummer	
Stuk van overtuiging	referentiemonster wangslimvlies van (geboren op)
DNA-identiteitszegel	REW121
Delict	zedes
Naam opdrachtgever	mr.
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Rotterdam
Parketnummer	10-090193-04
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Rotterdam-Rijnmond
Regio-batchnummer	
Kenmerk aanvrager	2005 204173 / 2005 305811
Soort DNA-profiel	volledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	n.v.t.
Datum opname DNA-databank	26 oktober 2005
Datum rapportage	23 januari 2006
Strafrechtelijke status zoals bekend bij het NFI	Niet langer verdacht

NFI-zaaknummer	1999.02.04.011
NFI-batchnummer	
Stuk van overtuiging	Linnengoed.
DNA-identiteitszegel	ABQ237#02
Delict	zedemisdrijf
Naam opdrachtgever	
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Rotterdam
Parketnummer	10/031420-98
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Rotterdam/Rijnmond
Regio-batchnummer	
Kenmerk aanvrager	25/12/98-31-1 26
Soort DNA-profiel	onvolledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	01 april 1999
Datum rapportage	31 mei 1999

DNA-profielcluster 393 (vervolg)

Bijlage bij NFI-zaaknummer 2005.10.03.132

NFI-zaaknummer	2002.06.12.008
NFI-batchnummer	
Stuk van overtuiging	een bloedspoor
DNA-identiteitszegel	AEM096#01
Delict	mishandeling
Naam opdrachtgever	mr. :
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Rotterdam
Parketnummer	10/030078-02
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Rotterdam/Rijnmond
Regio-batchnummer	
Kenmerk aanvrager	20022163182[T001
Soort DNA-profiel	volledig SGM-plus mengprofiel
Berekende frequentie DNA-profiel	zie rapportage van de verdachte
Datum opname DNA-databank	08 augustus 2002
Datum rapportage	19 november 2002

NFI-zaaknummer	2002.11.26.025
NFI-batchnummer	HVC-02-084
Stuk van overtuiging	een bloedspoor
DNA-identiteitszegel	ACY911#01
Delict	inbraak
Naam opdrachtgever	mr. :
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Rotterdam
Parketnummer	-
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Rotterdam-Rijnmond
Regio-batchnummer	17-2002-002
Kenmerk aanvrager	PL1700/2002-271251[T002
Soort DNA-profiel	onvolledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	03 januari 2003
Datum rapportage	30 januari 2003

NFI-zaaknummer	2004.02.24.104
NFI-batchnummer	
Stuk van overtuiging	onderbroek
DNA-identiteitszegel	AFS231#02
Delict	zedendelict
Naam opdrachtgever	mr. :
Functie opdrachtgever	Officier van Justitie
Plaats opdrachtgever	Breda
Parketnummer	02/004140-04
RC Nummer	-
Aanvrager	Technische Recherche Midden- en West-Brabant
Regio-batchnummer	
Kenmerk aanvrager	PL2066/03-142924[007]004
Soort DNA-profiel	volledig SGM-plus profiel
Berekende frequentie DNA-profiel	kleiner dan één op één miljard
Datum opname DNA-databank	10 mei 2004
Datum rapportage	03 juni 2004

Bijlage 3 Resultaat HVC- batch

Ministerie van Justitie
Nederlands Forensisch Instituut
Postbus 24044
2490 AA Den Haag
Telefoon 070-8886666
Fax 070-8886555

Ingekomen ten Parkette:

Datum: - 8 AUG 2008

Afd.: Primaire registratie

RESULTATEN DNA-ONDERZOEK

NFI Batchnummer: HVC08305
NFI Zaaknummer: 2008 07.24.068 t/m 2008.07.24.095
Opdrachtgever: mr. Officier van Justitie te Breda
Kenmerk opdrachtgever: 20-2008-015
Aanvrager: Technische Recherche Midden- en West-Brabant
Contactpersoon NFI: /

Het aangeleverde sporen materiaal is onderworpen aan een DNA-onderzoek. Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van methoden die zijn aangegeven in de NFI-uitgave 'De Essenties van forensisch DNA-onderzoek' (derde druk). Deze NFI-uitgave wordt op verzoek toegestuurd en is te raadplegen op de internetsites van het NFI en op intranetsites van politie, openbaar ministerie, rechterlijke macht en advocatuur. De methoden die gebruikt zijn bij het in dit deskundigenrapport beschreven onderzoek zijn geaccrediteerd door de Raad voor Accreditatie. De resultaten van het DNA-onderzoek zijn samengevat in onderstaande tabel:

DNA-identiteits- zegel	Spoor	Delicttype	Plaats delict	DNA-profiel	DNA- databank opname	Aantal matchende DNA-profielen		
						Matches met sporen	Matches met personen	DNA-profiel cluster nummer
EJA643#01	bloed	Inbraak	Breda	Nee	Nee			
EJA644#01	bloed	Inbraak	Breda	Ja	Ja		1	10312
EJA645#01	bloed	Inbraak	Breda	Nee	Nee			
GVA622#01	peuk	Voertuig	Tilburg	Nee	Nee			
GVA623#01	bloed	Voertuig	Tilburg	Ja	Nee<			
GVA624#01	bloed	Voertuig	Tilburg	Ja	Ja	5	1	143
GVA625#01	speeksel	Voertuig	Tilburg	Nee	Nee			
GVA626#01	speeksel	Voertuig	Tilburg	Ja	Ja			
GVA627#01	speeksel	Voertuig	Tilburg	Nee	Nee			
FDA441#01	bloed	Inbraak	Bergen op Zoom	Ja	Nee*			
FDA442#01	bloed	Inbraak	Bergen op Zoom	Ja	Ja	4	1	2951
FDA443#01	bloed	Inbraak	Bergen op Zoom	Ja	Nee*			
FDA447#01	peuk	Inbraak	Roosendaal	Ja	Ja	14	1	1166
FDA439#01	bloed	Inbraak	Oud Gastel	Ja	Ja		1	10321
FDA440#01	bloed	Inbraak	Oud Gastel	Ja	Nee*			
GVA662#01	kauwgom	Voertuig	Tilburg	Ja!	Ja			
GVA628#01	speeksel	Voertuig	Tilburg	Nee	Nee			
ECA016#01	peuk	Voertuig	Breda	SVO retour	n.v.t.			
ECA017#01	speeksel	Voertuig	Breda	Ja	Nee<			
ECA018#01	speeksel	Voertuig	Breda	Ja	Ja	1	2	8877
ECA019#01	speeksel	Voertuig	Breda	Mengprofiel	Nee+			
GVA342#01	speeksel	Inbraak	Breda	Nee	Nee			
GVA343#01	speeksel	Inbraak	Breda	Nee	Nee			
GVA344#01	speeksel	Inbraak	Breda	Nee	Nee			
GVA345#01	speeksel	Inbraak	Breda	Nee	Nee			
GVA346#01	speeksel	Inbraak	Breda	Nee	Nee			
GVA347#01	speeksel	Inbraak	Breda	Ja	Nee<			
GVA663#01	speeksel	Inbraak	Oisterwijk	Ja	Ja			

! : Dit DNA-profiel is afkomstig van een vrouw.

< : Dit DNA-profiel voldoet niet aan de criteria voor opname in de Nederlandse DNA-databank voor strafzaken.

* : In deze zaak zijn sporen met matchende DNA-profielen gevonden, die afkomstig kunnen zijn van dezelfde (onbekende) persoon. Hiervan is maar één DNA-profiel in de Nederlandse DNA-databank voor strafzaken opgenomen.

+ : Conform de afspraak d.d. 15-06-2006 worden in het HVC-traject geen DNA-mengprofielen verwerkt.

Matches met sporen en/of personen zijn in de vorm van genummerde DNA-profielclusters als bijlagen aan deze batchrapportage toegevoegd. Nieuwe matches met personen zullen tevens afzonderlijk worden gerapporteerd.

Aldus opgemaakt en getekend:

Den Haag: 06 augustus 2008